

43ste jaargang Nr.1

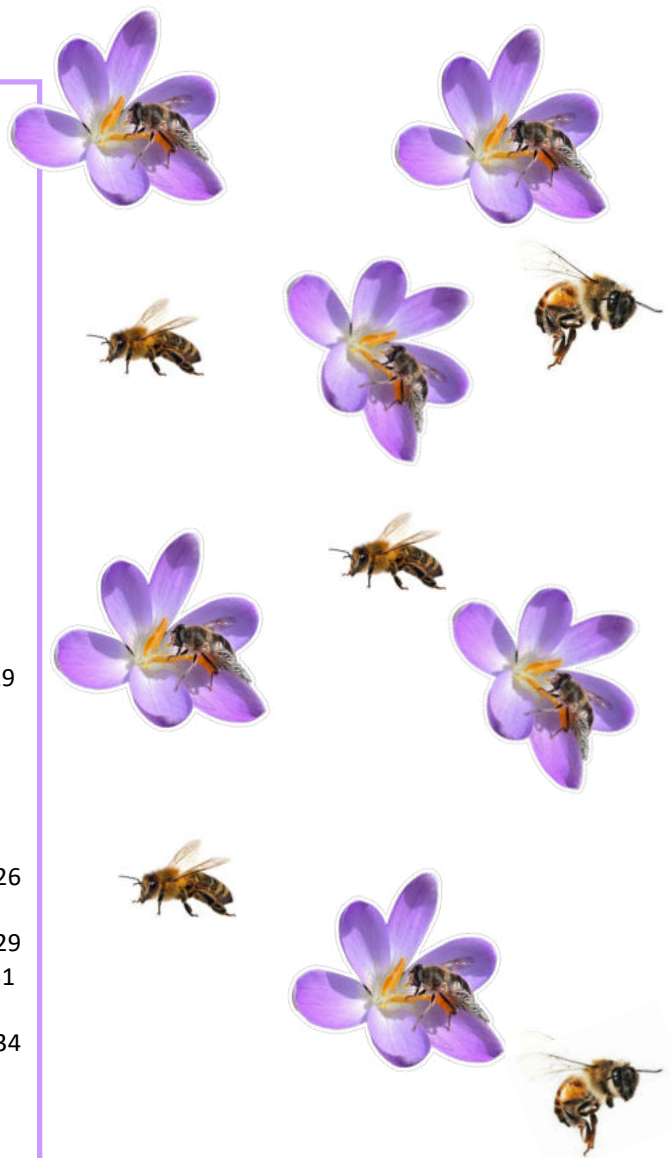
Tuinkrant Lente 2026

 "DE FLEVOTUIN"

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave, colofon	2
De Flevotuין	3
Tuincommissies	4
Van de Voorzitter	5
Van de Redactieraad	5
Tuindiensten, Vergaderingen	6
Vruchtwisseling 2026	7,8
Tarieven	8
Na de ALV	9
Marian en Koos in het zonnetje	10
Zevenblad	11
Amaryllis	12
Recept: Slowcookerstoof	13
Leestip	14
Tuindersportret	15
Wat het hebben van een tuin voor mij betekent	16
Bijen houden?	17
Houden van bijen	18,19
Haagwinde, Onze moestuin	20
PVC palen in de moestuin	21
Voorzitter zonder tuin	22
Yacon	23
Bomen Keurtuin	24
Bouwen aan een moestuincommunity	25, 26
Moestuin en Kunst	27
Altijd wat te doen, altijd wat te beleven	28, 29
De Kruidentuin maart 2026	30,31
Planten Toppers	32
Lezing gewasbescherming door Tammo Katuין	33, 34
Roosje vouwen	34
Lotusbakje vouwen	35
Advertentie	36

Colofon

Uitgever

Dit is een uitgave van volkstuinvereniging "De Flevotuין"
2026, "De Flevotuין"

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor persoonlijke of materiele schade, veroorzaakt door onjuistheden in deze uitgave.

Contact

Postbus 30012
1303AA Almere
info@flevotuין.nl
www.flevotuין.nl

Opgericht: 6 april 1983
KvK-nummer: 40061156

De Flevotuין

Voorzitter

John Wolters

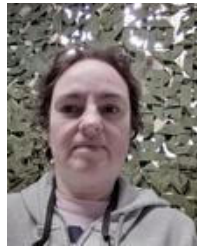
Penningmeester

Andrea Kraal

2e Penningmeester

Koos Vegting

Complexcoördinator

Sylvia de Vos

Complexcoördinator

Pieter Nanninga

Projectcoördinatie

Steven Verlare

Secretaris

Jack Perquin

Ledenadministratie

Wendy Glas en Esther Oldenbenneker

Redactieraad

Marjet van
Elten

Saskia Nordt

Franka
Steekelenburg

Mieke
Hoogeveen

E-mailadressen Flevotuין

Algemeen mailadres bestuur

deflevotuין@gmail.com

Penningmeester

penningmeesterflevotuין@gmail.com

Secretaris

flevotuין.secretaris@gmail.com

Complexcoördinatoren

deflevotuיןcomplexcoördinator@gmail.com

Ledenadministratie

deflevotuיןleden@gmail.com

Projectcoördinator

projectcoördinator@gmail.com

Redactieraad

redactieraadflevotuין@gmail.com

TC en complexen

Andreatuין

tcandreatuין@gmail.com

Annatuין

deflevotuין.annatuין@gmail.com

Baaituין

tc.baaituין@gmail.com

Disteltuין

tc.disteltuין@gmail.com

Keurtuין

tuincommissie.keurtuין@gmail.com

Kruidentuין

tc.kruidentuין1@gmail.com

Poldertuין

tc.poldertuין2023@gmail.com

Vaarttuין

tc.vaarttuין@gmail.com

Tuincommissies

De Keurtuin

Petra Mulder

Frans Suurland

Ingrid Julsing

Edwin Hessing

De Annatuin

Sylvia de Vos

Marian Westerveld

Gerhard Gerritsen

De Baaituin

Barry Heesters

Sylvia Luijters

De Disteltuif

Jos Dorrestijn

David Rikkers

De Andreatuin

William van
Rodijnen

Robert van de
Roest

Theo Homan

De Poldertuin

Cyriel Clement

Rens Frank

De Kruidentuif

Harry Nieuwenhuy-
sen

Steven Verlare

David Kievits

De Vaarttuif

Jack Perquin

Vincent van Asselt

Louise van der Kolff

Wilco Koch

Van de Voorzitter

Beste Tuinders,

Een nieuw jaar met daarmee ook nieuwe kansen. We hopen allemaal op een jaar met prachtige groenten van onze eigen tuin. Zachte regenbuitjes in de nacht, en overdag mooi, niet te zonnig en heet weer. Maar gezien het weer van de afgelopen jaren, denk ik dat deze wens valse hoop is.

Helaas is voor enkele van onze tuinders het afgelopen jaar geen geweldig jaar geweest. Van buitenaf werden tuinen door derden vernield, en er werden spullen weggehaald. Wat erg jammer is en voor ons onbegrijpelijk. Wij hopen dat iedereen zijn gezond verstand gebruikt en spullen van anderen met rust laat.

Beslissingen worden door het bestuur gezamenlijk genomen. Veranderingen in de regels worden altijd ter goedkeuring tijdens een ledenvergadering voorgelegd.

Het is daarom zaak dat u bij deze vergadering aanwezig bent, anders laat u de beslissing over aan de aanwezige leden, en bent u het dus eens met de genomen wijzigingen.

Alle regels die wij hebben zijn uiteindelijk door de leden — dat bent u dus — goedgekeurd.

Ondanks dat voor enkelen het jaar slecht is begonnen, wens ik u alle een zeer goed tuinjaar, veel plezier en gezelligheid.

Bedenk dat we allemaal dezelfde hobby hebben die we met plezier willen beoefenen.

John Wolters, voorzitter Flevotuין

Even voorstellen:

Beste tuinders,

Sommigen van jullie kennen mij al, maar voor wie dat nog niet weet, ik ben Jack Perquin en ik ga met veel plezier de rol van secretaris van de Flevotuין overnemen van Marian. Ik heb in de loop der jaren gemerkt dat ik het leuk vind om overzicht te houden en dingen goed vast te leggen. Dat heb ik 15 jaar mogen doen in de ondernemingsraad van mijn vorige loopbaan en zelfs 30 jaar als secretaris bij Dagkamp Agnes, een kamp voor Amsterdamse kinderen. Daar heb ik geleerd dat achter elke vergadering mensen zitten met ideeën, meningen en betrokkenheid – en dat is mede mijn taak om dat in goede banen te leiden.

Wat mij aanspreekt bij de Flevotuין is de betrokkenheid en de passie voor deze mooie plek. Ik draag daar graag mijn steentje aan bij. En wees gerust: ik zal netjes notuleren, de agenda bewaken en jullie af en toe herinneren aan actiepunten – maar altijd met humor en in goed overleg.

Ik kijk uit naar een prettige samenwerking en vooral naar een mooie tijd samen. Dank jullie wel!

Van de Redactieraad

Een rijkgevulde lente-editie van onze tuinkrant! We kregen deze keer veel bijdragen van onze leden, dat is leuk.

Van praktische tips en plantenkennis tot persoonlijke verhalen en creatieve ideeën: deze krant laat zien hoe veelzijdig en levendig onze vereniging is.

De artikelen over onder andere bijen, de moestuin en wat tuinieren voor mensen betekent, maken duidelijk dat het hebben van een tuin niet alleen om planten gaat, maar ook om betrokkenheid en plezier. Samen maken we de tuin én deze krant.

Veel leesplezier gewenst en een mooi tuinseizoen!

Franka, Saskia, Marjet, Mieke

Tuindiensten 2026

We wijzen 6 zaterdagen per jaar aan als dag waarop de leden hun verplichte tuindiensten kunnen uitvoeren. We vinden onderhoud wel zo belangrijk, dat wij iedereen verplichten om 5 (of 3) tuindiensten per jaar te doen. De tuindiensten staan gepland op zaterdagen van 10.00 – 13.00 uur. Veranderingen rondom de tuindiensten worden gecommuniceerd door de TC-er van uw complex.

Als de geplande tuindienst niet doorgaat, kunt u bij de tuincommissie van uw complex opvragen welke werkzaamheden u in een periode kunt uitvoeren. Deze werkzaamheden worden dan geteld als tuindienst.

Als u ouder dan 71 jaar bent, hoeft u geen tuindiensten meer te doen maar mag het natuurlijk wel.

Ook u bent dan verzekerd als lid van de vereniging.

De aangewezen zaterdagen voor 2026 zijn:

1. **Zaterdag 21 maart 2026**
2. **Zaterdag 25 april 2026**
3. **Zaterdag 30 mei 2026**
4. **Zaterdag 27 juni 2026**
5. **Zaterdag 5 september 2026**
6. **Zaterdag 10 oktober 2026 (reserve)**

Opmerking: Bij de meeste complexen beginnen de tuindiensten om 10:00 uur, echter bij de Baaituin begint de tuindienst om 09:00 uur.

Tuindiensten zijn bedoeld om alle ruimte rondom de verhuurde tuinen van het complex te onderhouden. Tijdens de bovenstaande geplande tuindiensten is het niet toegestaan om op de eigen tuin te werken.

Zie ook <https://www.flevotuין.nl/planning-2025/2026>

Vergaderingen

Bestuursvergaderingen

1. **Dinsdag 13 januari 2026**
2. **Dinsdag 10 februari 2026**
3. **Dinsdag 10 maart 2026**
4. **Dinsdag 14 april 2026**
5. **Dinsdag 19 mei 2026**
6. **Dinsdag 16 juni 2026**
7. **Dinsdag 14 juli 2026**
8. **Dinsdag 25 augustus 2026**
9. **Dinsdag 29 september 2026**
10. **Dinsdag 20 oktober 2026**
11. **Dinsdag 17 november 2026**
12. **Dinsdag 15 december 2026**

TC vergaderingen

1. **Dinsdag 17 maart 2026**
2. **Dinsdag 21 april 2026**
3. **Dinsdag 26 mei 2026**
4. **Dinsdag 23 juni 2026**
5. **Dinsdag 1 september 2026**
6. **Dinsdag 6 oktober 2026**

De **Algemene ledenvergadering**

is op **31 maart 2026** in Buurthuis het Forum.

Adres: Haasweg 11, 1338HW Almere Buiten.

Het bestuur van de VTV De Flevotuין nodigt u uit voor de Algemene Leden Vergadering van 2026.

De ALV is bedoeld voor alle leden van de VTV De Flevotuין. Tijdens de vergadering kunt u meepraten en meebeslissen over het beleid van de vereniging.

Per mail krijgt u de formele uitnodiging met daarin alle documenten die u nodig heeft voor de vergadering.

De jaarrekening van 2025, de begroting voor 2026 en het verslag van de kascommissie zijn als bijlage toegevoegd in de mail.

Alle stukken voor de vergadering kunt u vanaf een week voor de vergadering ook vinden op de website flevotuין.nl

U bent als lid van de VTV De Flevotuין van harte welkom.

Vruchtwisseling 2026

Elk tuinjaar beginnen we opnieuw met de indeling van onze gewassen door het opstellen van een teeltplan. Om bodemmoetheid te voorkomen, dus om een actief gevarieerd bodemleven, een goede bodemstructuur en een evenwichtige voedingstoestand te bereiken, wordt vruchtwisseling toegepast.

Er wordt bij vruchtwisseling dus nooit eenzelfde gewas op dezelfde plaats geteeld.

Vruchtwisseling kan in twee vormen plaatsvinden:

- Na elkaar, dan spreken we van een vruchtwisseling die over meerdere jaren verloopt, de zogenaamde wisselteelt.
- Door elkaar heen, dan spreken we van combinatieteelt. Combinatieteelt is een permanente vruchtwisseling in elk bed.

Beide soorten vruchtwisseling hebben hun eigen voordelen en spelregels. **Met uitzondering van de aardappelteelt, waar wisselteelt verplicht is**, zijn beide vormen van vruchtwisseling bij onze vereniging toegestaan.

Ter voorkoming van aardappelmoetheid, een ziekte die wordt veroorzaakt door aaltjes (voor aardappels zijn dat de Heterodera soorten), mag WETTELIJK slechts eens in de vier jaar hetzelfde stuk grond gebruikt worden voor aardappelteelt. Eenmaal aangetroffen is aardappelmoetheid niet te bestrijden.

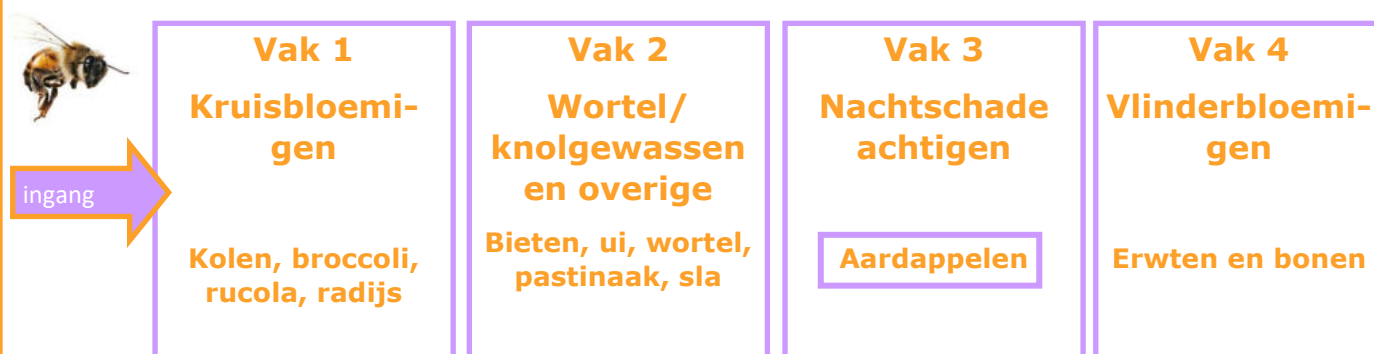
Tevens dient de vereniging in het kader van de landelijke bestrijding van de aardappelziekte, welke wordt veroorzaakt door een schimmel (genaamd: Phytophthora infestans), maatregelen te nemen om Phytophthora besmetting te voorkomen en wanneer, ondanks alle getroffen maatregelen, toch een Phytophthora besmetting wordt geconstateerd, de gevolgen daarvan te beperken.

Om aardappelmoetheid en aardappelziekte te voorkomen wordt door het bestuur van de Flevotuin elk jaar, op advies van de Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen, een bindend vruchtwisselingschema (1:4) opgesteld.

Aardappelplaats 2026: vak 3

Om deze wisselteelt toe te kunnen passen bent u verplicht uw gehele tuin in vier gelijke delen te verdelen, te meten vanaf uw toegangspoortje tot en met de achterkant van uw tuin. Dus inclusief een eventuele kas of schuur! Voor 2026 is de aardappelplaats het 3de vak, gerekend vanaf het toegangspoortje (zie tekening).

Bij het poten van de aardappelen zijn alleen gekeurde pootaardappelen met label toegestaan. Dit label dient u op verzoek direct te tonen aan uw tuincommissaris, zodat controle mogelijk is. Indien uw commissielid constateert dat uw aardappels verkeerd staan of dat u niet aan kunt tonen dat u goedgekeurd pootgoed gebruikt, dient u uw aardappels binnen 24 uur te verwijderen en loopt u het risico een aardappelteeltverbod te krijgen voor de volgende drie jaar. De vereniging dient hier streng de hand aan te houden, omdat anders vanuit de Plantkundige Dienst en de Algemene Inspectiedienst een zware boete en/of een algeheel aardappelteeltverbod opgelegd kan worden aan de **gehele** vereniging.

Vanwege het feit dat wisselteelt voor de aardappels verplicht is, is deze vorm van telen binnen onze vereniging de meest gangbare. Om bijvoorbeeld ziektes als knolvoet tegen te gaan raden wij u aan deze vorm van telen minimaal ook voor uw koolsoorten toe te passen. Verder adviseren wij u de wisselteelt voor al uw gewassen toe te passen.

Om u te ondersteunen bij het opstellen van uw teeltplan hierbij het teeltschema 1 op 4 voor 2026, waarbij rekening is gehouden met het voorkomen van ziekten en plagen zoals schimmels, aaltjes en insecten. Hiervoor is de teelt- of vruchtintensiteit (VI) bepalend. Deze wordt uitgedrukt in bijvoorbeeld 1 op 2, 1 op 4 of 1 op 8 (het één keer in de twee, vier of acht jaar terugkomen van eenzelfde gewas op hetzelfde stuk grond).

Het schema is gebaseerd op een vruchtwisseling van één op vier. Maar ook de gewassen die een ruimere vruchtwisseling nodig hebben komen aan hun trekken. De groepen blad-, wortel-, knol- en vlinderbloemige gewassen zijn in twee helften gedeeld. Na drie jaar worden deze helften omgedraaid, zodat de gewassen die hierop staan een vruchtwisseling krijgen van één op de acht jaar.

Bij het opstellen van uw teeltplan dient u er wel rekening mee te houden dat er ook planten zijn die niet zo'n last hebben van bodemmoeheid en dat er zelfs planten zijn die het prettig vinden ieder jaar op dezelfde plaats te staan, zoals bijvoorbeeld tomaten.

Het is heel goed mogelijk om in één seizoen meer dan één gewas op hetzelfde stuk grond te telen. Een paar dingen zijn dan van belang. Kies de juiste gewasgroep, bijvoorbeeld vlinderbloemigen na vlinderbloemigen en koolsoorten na koolsoorten.

Na het aardappelgewas is het moeilijk om een nagewas te telen, omdat de vruchtwisseling voor sommige gewassen dan niet meer haalbaar is. Na vroege aardappelen kunt u wel steeds aardbeien planten. Als u weer aan aardappelen toe bent, ruimt u ze weer op, zodat de aardbeien drie seizoenen op dezelfde plaats staan.

In de praktijk worden er veel fouten gemaakt. Ondanks dat er op veel tuinen knolvoet voorkomt, worden op alle kale plekken in de tuin radijs gezaaid en boerenkoolplanten gezet. Op een dergelijke manier is het risico groot dat u binnen vier jaar weer kool teelt op hetzelfde stuk grond. Bovendien wordt ook regelmatig een kruisbloemige groenbemester zoals, bladrammenas, bladkool, gele mosterd en rapen in alle vakken gebruikt. Op deze manier kan op een besmette tuin de knolvoetschimmel geactiveerd worden. In een gezonde tuin dient u alleen kruisbloemige groenbemers te gebruiken in het koolvak.

Vruchtintensiteit (VI) : deze wordt uitgedrukt in bijvoorbeeld 1 op 2, 1 op 4 of 1 op 8 (het één keer in de twee, vier of acht jaar terugkomen van eenzelfde gewas op hetzelfde stuk grond).

Kruisbloemige	(VI)	Nachtschadeachtige	(VI)	Overige	(VI)
Bloemkool	1:4	Aardappelen	1:4	Aardperen	1:4
Boerenkool	1:4	Ananaskers	1:4	Andijvie	1:2
Broccoli	1:4	Aubergine	1:4	Bieten	1:4
Chinesekool	1:4	Paprika	1:4	Courgette	1:4
Rode kool	1:4	Peper	1:4	Groenlof	1:4
Savooikool	1:4	Tomaten	1:4	Knoflook	1:8
Spitskool	1:4			Knolselderij	1:8
Spruitkool	1:4	Vlinderbloemige	(VI)	Pastinaak	1:4
Witte kool	1:4	Doperwten	1:8	Postelein	1:2
Koolraap	1:4	Droogbonen	1:4	Prei	1:8
Koolrabi	1:4	Kapucijners	1:8	Schorseneren	1:4
Meiknol	1:4	Peulen	1:8	Sjalot	1:8
Rammenas	1:4	Pronkbonen	1:4	Sla	1:2
Raapstelen	1:4	Slabonen	1:4	Snijbiet	1:4
Radijs	1:4	Snijbonen	1:4	Snijsla	1:2
Paksoi	1:4	Tuinbonen	1:8	Spinazie	1:2
Tuinkers	1:4			Uien	1:8
				Veldsla	1:4
				Witlof	1:4
				Wortelen	1:4

Indeling in gewasgroepen

Tarieven per 1 januari 2027

Jaar contributie:	€ 27,50
Tuinhuur per m2:	€ 0,40
Watergeld Baaituin:	€ 0,14 per m2
Administratiekosten:	€ 5,-
Bouwvergunningen:	€ 17,-
Pompaansluitingen (éénmalig):	€ 9,-
Afkoop tuindienst per keer	€ 25,-

Nieuwe borg bedragen per 1 april 2026 (dit geldt alleen voor nieuwe leden):	
Tuindienstborg kleine complexen:	€ 50,-
Tuindienstborg grote complexen:	€ 100,-
Tuinborg bij een tuin kleiner dan 175m2:	€ 100,-
Tuinborg bij een tuin groter dan 175m2:	€ 200,-

Van het bestuur: Mooie nieuwe plannen in 2026

31 maart j.l. is de Algemene Leden Vergadering gehouden, hierin zijn een aantal investeringsvoorstellen gepresenteerd waarop de aanwezige leden akkoord hebben gegeven.

Hieronder volgt een korte uiteenzetting van de plannen.

Investering 1: Hekwerk Andreatuin

Het complex Andreatuin grenst aan een afgelegen fietspad met slechts een sloot tussen het fietspad en het complex. Hierdoor is dit een aantrekkelijke plek om het complex te betreden. Om ongewenste toegang en diefstal te voorkomen willen we een hekwerk rondom het achterste gedeelte van het complex plaatsen. Dit ter bescherming van de tuinen en eigendommen van leden, en om het veiligheidsgevoel onder de tuinders te vergroten.

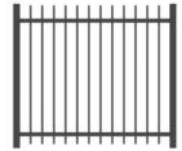

Foto: hekkenpoorten.nl

Investering 2: Voorzieningen voor de minder mobiele tuinder (pilot)

Voor sommige tuinders wordt het bijhouden van een grote tuin steeds lastiger vanwege de leeftijd en/of lichamelijke beperkingen. Wij zien dat het moeilijk is om de tuin en sociale omgeving op te geven, waardoor tuinders te lang op een tuin blijven tuinieren die ze niet meer voldoende kunnen onderhouden. Op initiatief van de TC Kruidentuin ligt er een plan voor het plaatsen van verhoogde bakken met brede paden eromheen op een groot grasveld naast de blokhut. Er hebben zich op dit moment al 5 tuinders opgegeven voor het tuinieren in zo'n verhoogde bak. Als deze voorzieningen succesvol blijken te zijn kunnen we dit in de toekomst ook toepassen op andere complexen. Met deze voorzieningen maken we tuinieren voor een grotere groep mensen uit de samenleving mogelijk, niet alleen voor oudere tuinders, maar ook voor jongere mensen met een lichamelijke beperking.

Zie ook het artikel op pagina 26

Investering 3: nieuwe blokhut Baaituin

Op volkstuincomplex Baaituin staat een blokhut van ruim 18 jaar oud waarvan de onderzijde (vloer en onderste delen van de wanden) ernstig is aangetast door houtrot, er is sprake van schimmelvorming en verpulvering. De levensduur en stabiliteit van de blokhut nemen hierdoor snel af. De TC van de Baaituin heeft een nieuwe blokhut op het oog die de oude binnenkort zal gaan vervangen.

Foto: pixabay.com

Financieel mandaat

Het bestuur heeft van de ALV een financieel mandaat gekregen om mogelijke nieuwe plannen te kunnen uitvoeren die in de loop van het jaar op tafel komen. Hierbij valt te denken aan vervanging van een blokhut of opslag, of het opstarten/uitbreiden van complexen.

Er zijn op dit moment gesprekken gaande met een groep tuinders die een nieuw (klein) complex wil realiseren in Almere Poort en zich daarmee bij ons wil aansluiten. Wij zullen hen kunnen bijstaan, zowel in raad en daad als financieel.

Foto: financialinvestigator.nl

Vraag vanuit de leden:

Hoe staat het bestuur tegenover het toestaan van het houden van loopeenden op de tuin?

Antwoord van het bestuur:

Bij het houden van dieren op de tuin is het voor ons van het allergegrootste belang dat de dieren goed worden verzorgd, in een hygiënische omgeving leven, natuurlijk gedrag kunnen vertonen en niet lijden. Wij gaan uit van de algemeen aanvaarde welstandseisen voor dieren.

Bij het houden van loopeenden komen de volgende eisen om de hoek kijken:

- Loopeenden hebben voldoende scharrelruimte en zwemwater nodig: per 3 eenden is ongeveer 2 m² zwemwater nodig met een diepte van minimaal 40 cm (hierdoor kunnen de eenden hun hele kop onderdompelen en hun verenkleed reinigen). Het water moet een flauwe oever of opstapje hebben zodat de eenden er gemakkelijk in en uit kunnen klimmen.

Foto: sleutelindetuin.nl

- Schoon water: eenden vervuilen water zeer snel. Ze poepen in het water en stoppen hun modderige snavels erin. Dit water moet regelmatig verversd worden om ziektes en stankoverlast te voorkomen. Verversen kan door het water uit de vijver te halen (eruit scheppen of via een afvoer naar het riool) en schoon water toe te voegen, of door het plaatsen van een krachtige filterpomp.

- Volgens het omgevingsplan van de gemeente mag het eendenverblijf geen bron van ongedierte (ratten), stankoverlast of geluidsoverlast zijn. Eenden staan erom bekend met name in de ochtend flink te kunnen snateren.

- Natuurlijk gedrag: Omdat loopeenden groepsdieren zijn moet de watervoorziening groot genoeg zijn zodat meerdere eenden tegelijkertijd bij het water kunnen zonder agressie.

- Ophokplicht: In verband met de vogelgriep geldt er een landelijke afscherm- en ophokplicht. Dit betekent dat het scharrel- en zwemgedeelte moet worden afgeschermd zodat hier geen uitwerpselen van wilde vogels in terecht kunnen komen. Er mag geen oppervlakte water worden gebruikt om het zwemwater te verversen omdat dat besmet kan zijn met het virus.

Om de eenden van genoeg ruimte te voorzien zal een flink verblijf moeten worden aangelegd.

In ons HHR (Hoofdstuk 9, artikel 29) staan de volgende teksten ten aanzien van bebouwing van de tuin:

- Het totale oppervlak van de bebouwing, inclusief ren, opstallen en aansluitend betegelen zijn maximaal 25% van de oppervlakte van het perceel.

- Opstallen hoger dan 1.50 m zijn maximaal 10% van de oppervlakte van het perceel.

Als bestuur zien wij regelmatig moeilijkheden bij het handhaven van de voorschriften ten aanzien van het houden van dieren op de complexen. Dit zorgt ervoor dat we terughoudend zijn meer dieren toe te laten dan nu is toegestaan.

Eenden staan bekend om geluids- en stankoverlast, iets waar we met de andere dieren ook tegenaan lopen in contact met de omgeving (klachten van burens van het complex). De ophokplicht zien wij ook als een lastig punt, omdat de zwemvijver daar ook onder valt en helemaal omheind en afgedekt zal moeten zijn. De loopeenden mogen gedurende deze regelmatig en langdurig terugkerende plicht niet vrij op de tuin lopen.

De te bouwen constructie zal aan de in het HHR genoemde regels moeten voldoen, waar je met een kleine tuin waarbij tuinders ook nog paden, een terrasje en een schuur hebben al gauw tegenaan loopt. Hoewel we begrijpen dat het fijn zou zijn als de loopeenden de strijd met de slakken op de tuin kunnen aangaan zien wij toch ook een hoop bezwaren, die wat ons betreft op dit moment zwaarder wegen dan de voordelen.

Marian en Koos in het zonnetje

Door Andrea Kraal — Penningmeester

Tijdens de afgelopen ALV is Marian teruggetreden als bestuurslid en Koos van 1e naar 2e penningmeester gegaan. Zowel Marian als Koos kijken terug op een leuke maar ook drukke tijd, waar heel veel voorbij is gekomen.

Koos is 12 jaar geleden aangetreden als bestuurslid, en heeft in die tijd veel veranderingen meegemaakt. Een overstap van boekhoudprogramma en vele bestuurswisselingen. In de periode dat Marian toetrad (4 jaar geleden) zijn een aantal bestuursleden opgestapt, Marian en Koos hebben samen de zaken weer vlot getrokken. Geen makkelijke opgave, er lag veel werk, maar samen met de andere commissieleden is er weer een solide basis neergezet om verder te gaan.

Er is veel aangepakt, de financiën staan als een huis, in ons HHR en bijlages zijn vele aanpassingen doorgevoerd, (lastige) brieven zijn geschreven, en de samenwerking met de complexen loopt goed.

Petje af dus voor deze 2 harde werkers!

Marian en Koos hebben tijdens de ALV een bloemetje en een cadeaubon in ontvangst mogen nemen, en Koos is zelfs voorgedragen en benoemd tot erelid. Koos, van harte gefeliciteerd!

We willen zowel Marian als Koos heel hartelijk danken voor de vele uren die ze in onze vereniging hebben gestoken!

Voor zover ik weet heb ik het nog niet in mijn tuin, maar ik heb er wel veel over gehoord. En mijn eerste gedachte was: dat wil ik echt niet in mijn tuin!

Tot ik een stukje las van iemand die er juist heel positief over was. Volgens haar is zevenblad een teken dat je grond voedselrijk is en je kunt het gewoon eten. Aan zevenblad worden verschillende gezondheidsvoordelen toegeschreven. Het bevat onder andere vitamines en mineralen, vezels en antioxidanten en mogelijk ook ontstekingsremmende stoffen. In de volksgeneeskunde werden de bladeren soms gebruikt in kompressen om gewrichtspijn en ontstekingen te verlichten.

Zevenblad is redelijk makkelijk te herkennen. Een bladsteel heeft zeven blaadjes: meestal drie aan de top, dicht bij elkaar, en aan beide zijkanten twee blaadjes. Gekneusde bladeren ruiken een beetje naar peterselie of selderij. Overigens bij twijfel niet plukken! Sommige schermbloemigen lijken op zevenblad, maar kunnen giftig zijn.

Voor zover ik weet groeit er (nog) geen zevenblad in mijn tuin. Maar mocht het ooit verschijnen, dan weet ik nu hoe ik er een positieve draai aan kan geven. Dit recept lijkt me het proberen waard:

Zevenbladkroketten

Ingrediënten:

- * 2 handen zevenblad
- * handvol verse bieslook
- * 3 grote aardappelen
- * ½ el bouillonpoeder
- * 2 eieren
- * (spelt)bloem
- * paneermeel
- * klontje roomboter
- * zout en peper
- * olie om in te bakken

Bereiding

- _ Schil de aardappelen, snijd ze in stukken en kook ze gaar.
- _ Was het zevenblad en de bieslook en snijd alles fijn.
- _ Prak de aardappelen en voeg het zevenblad, de bieslook, het bouillonpoeder en de roomboter toe. Meng alles goed door elkaar tot een stevige puree.
- _ Breng op smaak met zout en peper.
- _ Vorm met je handen een bolletje van de puree en rol dit uit tot een kroket. Leg de kroket op een bord. Herhaal dit tot alle puree is verwerkt.
- _ Klop de eieren in een schaal en doe de bloem en het paneermeel in aparte schaaltes.
- _ Rol elke kroket eerst door de bloem, daarna door het ei en tot slot door het paneermeel.
- _ Zet de kroketten minimaal 1 uur in de koelkast.
- _ Verhit de olie in een pan of frituur tot ongeveer 175 °C.
- _ Bak de kroketten 3–4 minuten tot ze een mooi lichtbruin korstje hebben.

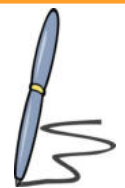
Het recept komt van de website van Harmonycenter. Daar staan nog meer recepten met zevenblad, zoals zevenbladomelet, zevenbladmayonaise en zevenbladlimonade.

<https://harmonycenter.nl/zevenblad-eten/>

Foto's: floravannederland.nl

Maak jij iets voor de tuinkrant?

Dan mag je een tuindienst overslaan.

Een stukje over een vergeten groente, je (eerste) jaar op de tuin, een succesverhaal, gouden tips, een feestje of wat je maar wil.

Graag per e-mail voor 15 september 2026 naar: redactieraadflvotuin@gmail.com

Amaryllis – Zo geniet u het hele jaar door van deze prachtige bloeier

De amaryllis is eigenlijk een beetje een diva. In de winter schittert ze binnen op de vensterbank, maar zodra het warmer wordt, trekt ze er graag op uit – recht de moestuin in! Tussen sla, kruiden en zonnebloemen tankt ze nieuwe energie, alsof ze op zomervakantie is. En wanneer de dagen weer kort worden, verhuist ze naar binnen om – helemaal opgeladen – je huis weer te vullen met prachtige bloemen. Zo brengt één enkele bol zomer én winter samen.

December & januari – genieten van de bloei

Nu laat de amaryllis zich van haar mooiste kant zien. Geef haar af en toe wat water via de schotel zodat de bol zelf droog blijft. Op een lichte plek, niet pal in de zon en bij 18–20 °C, blijven de bloemen extra lang mooi.

Februari – even opruimen

Zijn de bloemen uitgebloeid? Knip de bloem en steel weg. Het groene blad laat u rustig staan.

Maart & april – tijd om te groeien

De plant verzamelt nu nieuwe energie. geef wat vaker water en zet haar wat warmer, zodat het blad stevig kan door-groeien.

Mei tot juli – vakantie in de halfschaduw

De amaryllis mag nu naar buiten! Zet haar op een halfschaduwrijke plek en geef om de week wat vloeibare mest. Ze drinkt in deze periode graag wat meer.

Augustus – naar rust toe

Stop langzaam met water geven en laat het blad vanzelf verdrogen. Zo bereidt de bol zich voor op een welverdiende rustperiode.

September & oktober – winterslaap

Knip het dorre blad weg en laat de bol rusten in droge aarde bij zo'n 15 °C. Een koele, donkere plek is hiervoor ideaal.

November – een frisse start

Plant de bol opnieuw in verse potgrond, ongeveer voor de helft boven de aarde. Nu is het wachten op nieuwe groei.

December & januari – het wonder begint opnieuw

Houd de aarde licht vochtig en zet de pot warm en licht. Zodra de bloemstengel ongeveer 10 cm lang is, wekelijks een beetje water geven. Draai de pot af en toe iets, zodat de stengel mooi recht naar boven groeit.

Zo zorgt u elk jaar weer voor een stralende Amaryllis in huis – een klein stukje wintergeluk op de vensterbank.

Recept—Slowcookerstoof met spekjes en gehakt

Door Marianne & Rowena Brouwer van den Bosch - Poldertuin 2

Het jaar 2025 was een van die seizoenen waar heel veel goed ging en af en iets mis. Veel zon en af en toe flinke plensbuien. De zon liet zich gul zien en de grond was al vroeg in het seizoen opgewarmd. De eerste zaailingen van courgette, komkommer, boontjes, bietjes en andere groenten kwamen enthousiast op. De tomatenplanten deden het boven verwachting goed maar stonden gelukkig in de eigen achtertuin. Fytoftora was voor vele een spelbreker en toen we een mailtje kregen dat veel tomaten en aardappelplanten besmet waren was ik nog blijer dat wij die planten in de achtertuin hadden staan en dat ze gelukkig niet besmet waren. Vooral onze Bronzy-cherrytomaatjes waren een feest om te zien: vele kleine bronskleurige juweeltjes die in trosjes hingen te glanzen.

Een makkelijk recept:

Er is iets magisch aan een slowcooker. Je stopt er met liefde je ingrediënten in, zet hem op standje “laag” en een paar uur later ruikt het hele huis naar een zomerdag in een Italiaanse tuin. Deze stoof is precies zo’n gerecht: langzaam gegaarde groenten uit de moestuin, met gehakt en spekjes voor extra hartigheid. De tomaatjes die geroosterd worden in de oven, zorgen voor een volle, diepe smaak.

Geroosterde tomaatjes met knoflook uit de oven

Ingrediënten (voor 4 personen):

- 1 courgette (in halve plakjes)
- 2 wortels (in plakjes)
- 2 uien (in halve ringen)
- 1 bol knoflook (in zijn geheel geroosterd, later uitgeknepen)
- 250 g Bronzy tomaatjes (wij doen er wel een pond in)
- 1 blik tomatenblokjes
- 2 el tomatenpuree
- 150 g gerookte spekjes
- 300 g rundergehakt
- Olijfolie, peper, zout,
- Italiaanse kruiden naar smaak

Bereiding:

1. Verwarm de oven op 180°C. Leg de cherrytomaatjes in een ovenschaal met een hele bol knoflook (met topje eraf gesneden), besprenkel met olijfolie en rooster 30-40 minuten tot ze zacht en geurig zijn.
2. Bak de spekjes in een koekenpan knapperig, voeg daarna het gehakt toe en bak rul. Giet eventueel overtollig vet af.
3. Doe de courgette, wortel, ui, tomatenblokjes, tomatenpuree, het vlees en de geroosterde tomaatjes in de slowcooker.
4. Knijp de zachte teentjes knoflook uit de bol en voeg die toe. Breng op smaak met peper, zout en kruiden.
5. Laat de stoof 5 à 6 uur op lage stand pruttelen, of tot de groenten zacht zijn en de smaken goed zijn ingetrokken. Roer wel af en toe even door maar laat de cooker zoveel mogelijk dicht.
6. Serveer met rijst, pasta of gewoon een stuk (zelfgebakken) knapperig brood.

Dit gerecht is voor mij een manier om het seizoen vast te houden — om in de herfst nog even te proeven van al het moois uit de tuin en het geduld dat een moestuin vraagt. Uiteindelijk is dat wat tuinieren zo mooi maakt. Je zaait, verzorgt, wacht... en wordt beloond met smaken en versheid die geen supermarkt ooit kan evenaren. Maak je heel veel dan is het ook geschikt om in te vriezen en later nog een keer van te genieten.

Eet smakelijk!

Zaden oogsten

December en januari zijn de maanden om zaden te bestellen, om te checken wat nog over is van vorig jaar en de zaden inspecteren die je afgelopen seizoen hebt geoogst. Bij de meeste mensen blijft zelf zaad winnen bij een paar te dik geworden bonen en wat in het zaad geschoten ruccola.

Dit boek is de moeite waard, als je het serieuzer wil aanpakken. Het enthousiasmeert en neemt je stap voor stap mee. Even een paar open deuren. Een plant moet eerst bloeien, voordat ze zaden gaat maken. Tweejarige planten bloeien pas in het tweede jaar. Voor wie een uitdaging wil, is een tweejarige plant een mooi experiment. Denk bijvoorbeeld aan sluitkool, wortel, knolselderij en biet. Deze planten moet je de winter doorslepen. Eten van de kool, wortel, knol of biet kun je dus vergeten.

Je kunt kiezen uit twee mogelijkheden: uitgraven en ergens vorstvrij bewaren of inkuilen of op het land laten staan en bedekken met mulch. In het voorjaar plant je ze weer, dan gaan ze bloeien en zaden maken. Bij de kool maak je bovenin een inkeping, zodat de bloemstengel er makkelijk uit kan komen. De stengel ondersteun je met stokken en ergens in het najaar zijn de zaden (hauwtjes genaamd) rijp.

Voor wie iets sneller resultaat wil, is zaad winnen uit tomaten leuk om te proberen. Het is wel een beetje een gedoe, vanwege de gelei waar de zaden inzitten. Drogen van de zaden doe je niet op een keukenrol, daar kleven ze aan vast, maar op een gladde ondergrond.

En dan nu terug naar planten die makkelijk en snel hun zaden prijsgeven. Het is niet moeilijk te raden. Een beginner start met bonen. Het is belangrijk om de peulen pas te oogsten als de schil bruin is en de zaden rijp. Je kunt ze er dan makkelijk uithalen en ze zijn al mooi droog. Maar er is nog een reden. Rijpe zaden hebben voldoende voedsel verzameld en daardoor kunnen ze uitgroeien tot sterke planten. Daarna begint de cyclus opnieuw.

Zelf zaden telen, basisboek voor zaadteelt in de moestuin

Uitgeverij Vonk/Velt

Vertaald uit het Engels, redactie door experts in Nederland van Velt en de Bolster

€22,50 of lenen in de bibliotheek

Wil je niet lezen, maar kijken? Van dit boek zijn korte filmpjes gemaakt

<https://www.diyseeds.org/nl/home/>

Tuindersportret

Door Franka van Steekelenburg—Vaarttuin

Hennie vindt de tuin heerlijk, de vrijheid, even geen daken van buurhuizen zien. Het geeft haar het gevoel van eerder, toen ze nog jaarlijks op fiets/kampeervakantie gingen en op een gaspitje kookte. Met datzelfde eenpittertje zet ze nu koffie en thee op de tuin. Dit wordt haar derde jaar op de tuin. Het is de oude tuin van Marjolein en Marlies, die ze heel toevallig van vroeger kent. Haar dochter kwam als "paardenmeisje" bij Marjolein en Marlies. De Vaarttuin als complex was al langer bekend want haar man Huite had er namelijk in de beginjaren ook een tuin. Maar dat was toen meer zijn terrein, Hennie hield zich er minder mee bezig. Nu zijn de rollen omgedraaid.

Soorten

Ze kweekt veel verschillende groenten, naast de bessen, de kruiden en het fruit. Aardappelen, rode kool, sla, boerenkool, rode biet, snijbiet, tuinboon, capucijners, pronkboon, paprika, meloen, pompoen, courgette, spinazie, wortelen. Een deel kweekt ze zelf op of zaait ze direct in de grond en ze koopt ook wat plantjes. Bij het uitplanten krijgen ze een handje moestuingrond. En er is nog gerijpte paardenmest die ze als voeding geeft. In de schuur thuis lag wat gedroogde koemest, die ging bij de erwten. De bedden krijgen een laagje compost. Van de smeewortel maakt ze voeding en rabarber laat ze rotten in een emmer. Na het zeven gaat dit over de planten. Dat helpt tegen de beestjes.

Oogst

Er komt een mooie oogst van de tuin. Veel deelt ze met burens en kinderen. Verder heeft Hennie een weckketel, sapketel en een voedseldroger. Dit jaar is ze naast de groenten ook maaltijden gaan wekken zoals chili con carne en uiensoep. Op de zolder staan een paar kastjes vol. Veel recepten haalt ze van de Facebookgroep 'Inmaken en bewaren'. Zo heeft ze ook aardappelen gewekt. Ook uit het boek 'Voedsel Droger' haalt ze inspiratie. De grootste verrassing dit jaar

was de cantaloupe meloen. Er was er maar 1 maar die was erg lekker. Hennie had nooit gedacht dat dit zou lukken. Er gaan ook wel dingen minder goed, zo had ze boontjes naast de knoflook gezet. De boontjes verschrompelden. Het blijken 'slechte burens' te zijn las ze op internet. De knoflook remt de groei van de boontjes. Dus nu kijkt ze eerst even wat goede burens zijn voor ze iets naast elkaar zet. De aardappelen en tomaten staan natuurlijk op een vooraf bepaalde plek, voor de rest is er geen plan. Vaak belanden er meer soorten in 1 bed. Zo na twee jaar weet Hennie waar ze meer van wil kweken en waar minder van; meer uien, prei, knoflook, koolrabi, bloemkool, andijvie. Ook snijbiet komt er weer in. Dat heeft ze leren kennen doordat ze wat van de burens kreeg. De tuinbonen gaat ze minder zetten die lusten ze toch niet zo graag. En kolen nemen wel veel ruimte dus die doet ze ook wat minder.

Advies

Ik vroeg haar naar adviezen voor nieuwe tuinders: Je hoeft niet te spitten... de bodem bedekken met compost werkt ook goed. Durf te experimenteren, denk niet dat je iets niet kan, ga het maar gewoon doen. Durf te vragen, er is altijd wel iemand die je wil helpen. En van fouten maken leer je. Haar laatste advies: ga naar de tuindiensten, daar leer je medetuinders kennen. Dat sociale, dat je nieuwe mensen leert kennen op de tuin is erg leuk. De workshop die Saskia vorig jaar gaf op de Vaarttuin over zelf olie en zalf maken van goudbloem vond ze ook heel erg leuk!

Wat het hebben van een volkstuin voor mij betekent

Door Jolien—Baaituin

Een eigen volkstuintje. Wat is dat heerlijk om te hebben.

Het hebben van een volkstuin is niet alleen een stuk grond om te bewerken, om te zaaien en om groenten en fruit te oogsten. Het is veel meer dan dat. Na een drukke werkdag of in het weekend kom ik er tot rust. Het is mijn plek waar ik mijn hoofd leegmaak, waar ik kan ontspannen, waar ik kan genieten, waar ik kan beslissen of ik eigenlijk helemaal niks wil doen ook al moet er eigenlijk gezaaid worden.

Het is ook oogsten van veel meer. Het oogsten van geluk, van het delen van lief en leed, van het delen van elkaars recepten, van het helpen bij andere collega's, van het maken van oorwormenpotjes met lieve medetuiniers. En het hebben van een tuin is dat ik niet naar de sportschool hoef te gaan (waar ik trouwens echt een hekel aan heb) spitten, planten verplaatsen en snoeien zorgen vanzelf voor genoeg beweging!

Wat ik ook fijn vind is het contact met de andere tuiniers. Samen klusjes doen tijdens een tuindienst, ideeën uitwisselen over planten of oogsten of zaden ruilen. Het geeft een gevoel van saamhorigheid. Saamhorigheid is wat we hebben bij de blokhut. Waar we op een zonnige middag of in het weekend samen koffie en thee drinken, lunchen, wat lachen of wat huilen, waar we naar elkaars verhalen luisteren, waar we een BBQ organiseren of een borrel. Waar we het met zijn allen gezellig hebben. Ieder met zijn eigen achtergrond / cultuur maar allemaal met het zelfde plezier in het tuinieren. Ik waardeer dit enorm dat dit zo kan, dat een tuin zoveel meer verbindt dan alleen planten en grond. En... ik weet ook dat dit niet zomaar vanzelfsprekend is.

Elk jaar proberen we het bij de blokhut ook gezellig te maken of het nu voorjaar, Pasen, zomer, najaar of kerst is. We versieren daar de boel en hangen de slingers op.

En dan de kleine geluksmomentjes: Even lekker zitten bij de kas met een kopje thee, de tuin over kijken naar alles wat groeit en bloeit, de bijen horen zoemen en even helemaal vergeten wat er buiten de tuin speelt. Dat zijn de momenten waarop ik denk: hier hoor ik, hier laad ik op, hier ben ik gelukkig...

Ik wens alle tuiniers een prachtig nieuw tuinseizoen vol groei, bloei en gezellige momenten samen.

Laten we er samen weer een mooi jaar van maken.

Bijen houden?

Door Janny de Vries—Ecotheetuin Almere

Een wereld gaat voor je open.

Wil je zelf bijen gaan houden, of ben je nieuwsgierig naar het fascinerende leven in een bijenkast? Dan kan ik het van harte aanbevelen om een cursus te volgen bij een imkervereniging.

Mijn eigen reis begon met de online imkercursus van Hammerhof. Het was heerlijk om in mijn eigen tempo de eerste kennis op te doen. Met het vooruitzicht dat ik na afronding van de cursus mijn eerste bijenvolk daar zou kunnen ophalen, inclusief een jaar begeleiding van imker Ben en een privéles bij het afhalen, voelde dat als een fijne, veilige start.

Tijdens de cursus las ik ook het inspirerende boek 'Dichterbij de bij' van Alma Huiskens. Toen groeide gaandeweg bij mij de behoefte om mij aan te sluiten bij een imkervereniging en het vak vooral in de praktijk te leren. Dat bleek nog niet zo eenvoudig in de regio Almere. Uiteindelijk kwam ik terecht bij Imkervereniging Bij-Mere in Almere Oosterwold. Ik kon in maart nog instromen en dat bleek een gouden greep.

De cursus werd gegeven door een zeer ervaren imker uit de omgeving van Doetinchem. Zijn kennis, passie en energie waren inspirerend. Het werd me al snel duidelijk: bijenhouden is niet zomaar een hobby, het is een levenshouding. Werken met bijen geeft rust, focus en een diep gevoel van verbondenheid met de natuur. Tijdens de cursus wisselden theorie en praktijk elkaar af. Iedere twee weken kwamen we op zaterdagochtend samen.

Naarmate de lente vorderde, waren we steeds meer buiten bij de bijen te vinden, die opgesteld staan achter de cursusruimte. Voorzichtig bekeken we de ramen, zagen we bijen geboren worden uit hun celletjes en leerden we hoe een volk zich ontwikkelt.

Inmiddels werken we een stuk doelgerichter, want bijenhouden vraagt tijd en aandacht. Je leert het ritme van het volk volgen. Zie je dat het volk groeit? Dan moet er ruimte worden gegeven door een honingkamer of extra kastdeel toe te voegen. En bij temperaturen boven de 18°C kan een volk zomaar besluiten te gaan zwermen als de kast te krap wordt.

Hoe je dat herkent en wat je dan moet doen? Dat leer je allemaal tijdens de cursus. Hoewel ik inmiddels mijn certificaat Basisimker heb behaald, weet ik: het echte leren begint pas in de praktijk.

Waarom zou je zelf bijen willen houden? Voor mij zijn dat onder andere:

- Een enorme verrijking voor onze ecologische tuin
- Het actief ondersteunen van biodiversiteit
- De educatieve waarde van werken met de natuur
- En natuurlijk de prachtige producten: honing, propolis en bijenwas

Bijen houden is niet alleen bijzonder, het is ook ontzettend waardevol.

Voor je tuin, voor de natuur  n voor jezelf.

Misschien is dit wel het moment om zelf die stap te zetten.

Janny de Vries- Ecotheetuin Almere

Noot: In het contract wat de vereniging heeft met de gemeente is het houden van bijen **niet** toegestaan.

Houden van bijen

Door Marjet van Elten—Vaarttuin

Een gesprek met Sigrid Nieuwenhuizen, imker, docent van de cursus bijen houden en oprichtster van de afdeling Almere van de bijenvereniging. Eens verzorgde Sigrid Nieuwenhuizen insecten en andere kleine beestjes in Artis. Nu is ze bijna dagelijks bezig met haar bijen. We spreken elkaar aan het einde van een zonnige lentedag begin maart bij de Coöperatie Stadslandbouw Oosterwold.

Ben je opgegroeid met dieren?

“Bij ons thuis waren altijd dieren. Oog voor de natuur en liefde voor dieren, zat er door mijn moeder al vroeg in.”

Heb je gekozen voor een beroep in die richting?

“Ik heb de opleiding voor dierenassistent gedaan en allerlei aanvullende opleidingen. Stage liep ik jaren geleden in Artis bij de insecten en allerlei andere kleine beestjes zoals de kakkerlakken, parasolmieren en gekko's. Het oude insectarium was er toen nog. Nu is het allemaal strak en glad. Mooi hoor, maar dat rommelige van jaren terug had ook echt iets. Daar heb ik een gouden tijd gehad.”

Hoe begon je fascinatie voor bijen?

“Mijn eerste volkje had ik toen we in een woonwijk in Almere woonden. Ik had een cursus voor imker gevolgd. Bijen houden in een woonwijk was niet zo'n succes. We verhuisden naar Oosterwold en dat was een geschikte plek. Mijn amandelboom zit tijdens de bloei vol met bijen en niet alleen bijen, maar ook zweefvliegen, hommels en andere eestjes. Het is dan een groot gezoem.”

Wat vind je zo mooi aan bijen?

De samenwerking tussen de bijen. De koningin lijkt het belangrijkste, maar eigenlijk zijn de werksters belangrijker. Zoals de naam al vermoed verzetten ze veel werk. Maar het gaat verder, de werksters bepalen wanneer een nieuwe koningin wordt geboren. Wist je dat bijen een ingenieus waarschuwingssysteem hebben? Met een bijdans vertellen ze waar de bloemen zijn. Elk volk is anders. Dat is ook grappig. Hier hebben we alleen lieve volken. Er bestaan ook agressievere volken en volken die heel succesvol zijn en volken die klein blijven.”

Bijen gaan soms zwermen toch?

“Je kunt het voor zijn en op tijd ingrijpen, zodat ze niet ergens op een onhandige plek terechtkomen, zoals hoog in een boom. We hebben met een groep imkers een zwermapp. Als we bericht krijgen van mensen dat er een zwerm hangt, dan gaan we erheen.”

Is dat niet gevaarlijk zo'n zwerm?

“Helemaal niet. De bijen hebben hun buikjes vol gegeten en hangen sloom bij elkaar. Een paar gaan opzoek naar een goede plek waar ze kunnen blijven. Tot die tijd blijft de rest afwachten. Als de plek gevonden is, dan gaan ze daarheen. Of ze worden door ons imkers gevangen en onder dak gebracht.”

Ben je als imker de baas over de bijen?

“Als imker volg je de bijen. Zij bepalen. Ze weten al drie weken van tevoren welk weer op komst is. Als het warm gaat worden, bevruchten ze de eitjes, zodat ze op tijd uitkomen en de werksters nectar kunnen verzamelen.”

Zijn honingbijen anders dan wilde bijen?

Wilde bijen leven solitair en honingbijen in een volk. Honingbijen zijn niet kieskeurig en gaan op alle bloemen af. Liefst als er veel van staan. Elk soort wilde bij heeft favoriete bloemen. De actieradius is minder groot van wilde bijen.

Hebben we als moestuinders bijen nodig?

“Ze bestuiven jullie fruitbomen en gewassen. Dus ja, ook jullie profiteren van het werk van de bijen. Al hebben jullie op de volkstuincomplexen geen bijenkasten, de bijen weten de fruitbomen en planten wel te vinden. Honingbijen vliegen tot zo'n vijf kilometer rondom de kast.”

Waarom gaat het slecht met de bijen?

“De mens! Door de mens zijn er geen nestmogelijkheden meer voor bijen en is er te weinig voedsel. De mens gebruikt bestrijdingsmiddelen en bewerkte zaden, heeft een slecht maabeleid, zorgt voor te weinig biodiversiteit en heeft nieuwe bijenrassen binnengehaald met als gevolg de Varroamijt, die funest is voor bijen. De Aziatische hoor-

naar hebben we ook al en de tropimijt is op komst.”

De cursus over bijen houden is eind februari weer begonnen. Hoe ziet de cursus eruit?

“De cursisten leren de theorie en de praktijk. Een heel ervaren imker geeft de praktijklessen en ik neem de theorielessen voor mijn rekening. De cursus duurt een seizoen van maart tot oktober. Zo maak je de hele cyclus mee. Aan het eind krijg je als je wil een volkje, zodat je zelf kan starten.”

“Heb je de varkens gezien en het bord gelezen”, vraagt Sigrid tot slot aan mij.

“Jazeker!” “Het zijn bosvarkens en ze helpen ons in Almere bij het in toom houden van onder andere de Berenklaauw. Wat zijn ze leuk he!?”

Het was overduidelijk een gesprek met een dierenliefhebber!

Natuurorganisaties en de Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV) zijn met elkaar in gesprek over de concurrentie tussen honingbijen en wilde bijen en wat gedaan kan worden om alle bijensoorten goede kansen te geven.

De Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV) schrijft op haar website:

‘Het weren van honingbijen, wat in toenemende mate gebeurt, leidt af van de hoofdoorzaken en is niet de oplossing. Het tekort aan voedsel is hét probleem. Het verbeteren van de voedsel(- en nest)situatie (vooral in landbouwgebieden) heeft prioriteit voor zowel wilde bijen én honingbijen.

Toch moeten we als imkers mogelijke concurrentie niet bagatelliseren en het aantal kasten plaatsen in overeenkomst met het aanbod van nectar en stuifmeel in de omgeving. Als er sprake is van concurrentie tussen honingbijvolken onderling of als een bijenvolk niet in staat is voldoende stuifmeel te verzamelen dan is het beter om (tijdelijk) naar een andere locatie op zoek te gaan met wel voldoende aanbod.

Op initiatief van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV) zijn afgevaardigden van de verschillende imkersverenigingen, EIS/Naturalis, WUR-Environmental Research en bijen@WUR in gesprek over het onderwerp ‘voedselconcurrentie tussen vliegende bestuivers’ en hoe hier in de praktijk mee om te gaan.

De imkersverenigingen en onderzoeksinstellingen hebben de ambitie uitgesproken om te kijken wat zij nog meer kunnen doen aan de verbetering van de biodiversiteit. Ze blijven met elkaar in gesprek om van elkaar te leren en verder te komen.’

<https://www.bijenhouders.nl/themas/concurrentie-bestuivers/>

Honingbij of wilde bij?

Honingbijen

- maken (veel) honing
- worden gehouden door imkers
- wonen in een kast of bijenkorf

Wilde bijen

- maken weinig tot geen honing
- leven solitair en in het wild
- nestelen op uiteenlopende plekken

Bron: <https://buzzhub.substack.com/>

Hier zie je de algemene verschillen tussen honingbijen en wilde bijen (op dit plaatje zie je rechts de grote bladsnijderbij). Vergeet niet dat er talloze wilde bijensoorten zijn, die vaak niet eens op elkaar lijken!

Haagwinde(Calystegia sepium)

Door Wil Eeltink—Vaartuin

Haagwinde(Calystegia sepium)

Wie kent niet deze overheersende plant, die in een keer je mooie opgebouwde moestuin in een jungle kan doen veranderen. Hij groeit razendsnel, kronkelt zich om alles wat verticaal groeit en verdringt andere planten door licht weg te nemen.

Ze leggen een hele sluier om je planten heen en verstikken ze.

Herkenbaar: Hartvormige bladeren met witte of roze trompetvormige bloemen en een slingerende groei.

Woekert ondergronds met lange worteluitlopers en als je een stukje wortel afbreekt, groeien er meerdere voor terug. Ze komen overal voor en elke wortel snipper groeit weer uit tot een nieuwe plant.

Bestrijden:

-Deze plant met de hand verwijderen, trek voorzichtig de stengels van de plant uit je planten zonder ze te breken en wroet de wortel (dat zijn witte dunne stengels) uit de grond.

Bij vochtig weer breken ze minder snel.

De wortels putten uit, als je dit constant doet en hij krijgt geen kans om verder te groeien.

Gooi de winde niet op de composthoop, want anders groeit hij gewoon door.

Laat hem verdrogen of gooi hem in de GFT emmer.

Schoffelen is geen goed idee, want dan verspreid je de wortels met heel veel groei voor nieuwe planten.

-Verstikken met karton kan ook.

-De plant steeds terugknippen tot aan de grond kan ook, want dan verzwakken de wortels.

Bron: Internet

Onze moestuin

Door Els Vermeren—Vaartuin

Onze moestuin is meer dan alleen een plek om groenten en bloemen te kweken . Het is een plek waar we onze zorgen even vergeten, waar we kunnen ontspannen en we ons verbonden voelen met de natuur en onze medetuin- ders.

Soms zitten we daar. Maar meestal ben je bezig. Beetje wroeten, onkruid trekken, slakken rapen.

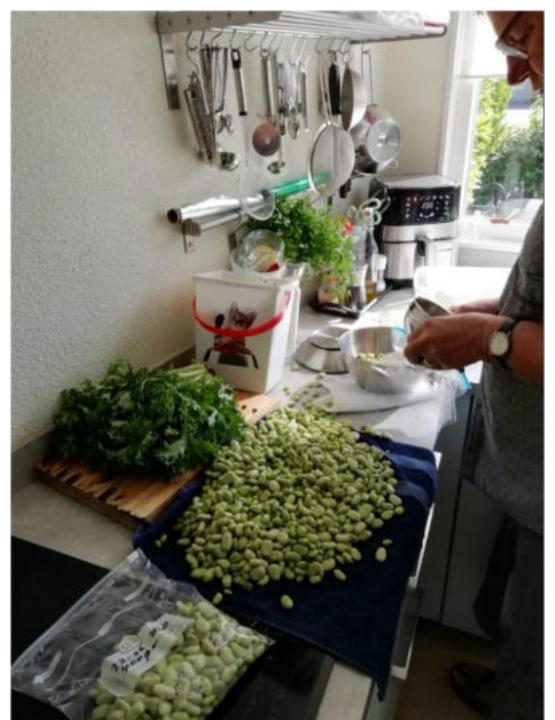
Er bestaat voor ons geen betere therapie dan bezig zijn in de moestuin. Tegelijk ook goed voor onze oude lijven, die proberen we nog een beetje soepel te houden op deze manier. Vaak ben ik met mijn moestuin in "oorlog" om overeind te blijven . Dit is tegenwoordig een hele kunst. Ik leer me aan te passen en krijg een nieuwe kijk op de zin van "buigen of barsten".

We moeten maar gewoon blijven lachen ook al is de chaos voor mij vaak om te huilen.

Ik heb een echte partner in crime! Die me vaak letterlijk als figuurlijk overeind houdt in de moestuin. (maar ook daarbuiten natuurlijk) . Zo fijn om zo'n partner te hebben en zo fijn om daardoor de moestuin nog te kunnen houden.

Ik hoop dat de zon blijft schijnen en een verfrissend buitje regelmatig mag vallen, de planten blijven groeien en de gezelligheid ook onder elkaar mag blijven groeien en bloeien.

Veel plezier en een fijn nieuw seizoen!

PVC tuinpalen in de moestuin, ervaringen van Vaarttuinder Edgar

Het gebruik van PVC tuinpalen in een moestuin wint langzaam aan populariteit. Ze vormen een alternatief voor traditionele houten, geïmpregneerde palen. Hieronder volgt een kort verhaal van mijn eigen ervaringen, en een overzicht van milieu-aspecten, kosten en duurzaamheid.

Ik startte een drietal jaar geleden, en kon vrij goedkoop een rest-partij PVC palen kopen via Marktplaats.nl. Het waren een dertigtal palen, de meeste hadden de maten 9 x 9 x 140 cm. Het gewicht van 1 zo'n paal is 11 kg (!). De prijs was 3,50 euro per stuk, meen ik. Zie de foto hoe ik ze heb geplaatst aan de randen van mijn perceel. Ik plaatste ze omdat ik mijn bedenkingen had bij het steeds laten weggroten van de houten palen in onze kleigrond, ik wilde zien of de duurzaamheid van palen beter kan.

Vergeleken met de standaard houten palen, de milieu-aspecten

Geïmpregneerd hout bevat chemische stoffen die kunnen uitloggen. De gemiddelde levensduur van geïmpregneerd hout ligt tussen 10 en 15 jaar, soms oplopend tot 20–25 jaar bij goed onderhoud. De PVC-productie is energie-intensief maar PVC is recyclebaar. En er is tegenwoordig nogal een aanbod van plastics.

Kosten-aspecten

Houten palen zijn goedkoper in aanschaf, maar omdat ze gemiddeld 10–15 jaar meegaan en soms moeten worden vervangen, kan dit op lange termijn duurder uitvallen. PVC palen zijn duurder in aanschaf, maar gaan aanzienlijk langer mee en vragen vrijwel geen onderhoud, wat de totale levensduurkosten verlaagt.

Duurzaamheid

Geïmpregneerde houten palen gaan 10–15 jaar mee, tot 20–25 jaar bij intensief onderhoud. PVC daarentegen is bestand tegen vocht, rot en insecten, en heeft een potentieel veel langere levensduur, en er is geen onderhoud aan nodig. Hoewel exacte cijfers voor PVC-palen variëren, tonen studies aan dat gerecyclede PVC-producten beduidend lagere milieu-impact kunnen hebben dan nieuwe PVC-producten.

Conclusie

De PVC palen bevallen mij goed. Ze zijn makkelijk te plaatsen, ook al omdat je met een losse paal de andere goed (verticaal, kop op kop) in de grond kan slaan. Door het gewicht blijven ze ook goed staan, hoewel slechts 50 cm diep gezet. Er valt makkelijk in te schroeven, en deze palen hadden een gat erin, waardoor je makkelijk een ijzerdraad of een tie-wrap (zie foto) kan gebruiken ter afscheiding of voor het bevestigen van raamwerk voor peultjes e.d.

De palen scoren bij mij goed op levensduur en onderhoudsgemak. Geïmpregneerd hout is vaker goedkoper, maar heeft een kortere levensduur en kan chemische stoffen afgeven, iets dat niet wenselijk is in onze teelt. Ik zou iedere tuinder aanbevelen PVC palen te gaan gebruiken.

Edgar Smeets, Vaarttuin (sinds 2007)

Het zal 1985 zijn geweest dat John zijn eerste tuin kreeg op de Keurtuin. De Keurtuin was toen pas nieuw en alles moest nog worden gedaan; de tuinen uitmeten, paden aanleggen, pompen laten slaan. Dat was een mooie tijd. John had de tuin samen met zijn schoonvader. Zijn schoonvader was tuinman en wist er wel wat van. John werkte in ploegen dienst en had dus minder tijd. Zijn schoonvader was van de oude stempel, twee spaden diep spitten, de derde spade keren en er stro onder werken. De stro zorgde voor een betere afwatering. De grond kon wel wat verbetering gebruiken, de blauwe zeeklei was volop aanwezig. Er kwam veel van de tuin af, sla, andijvie, boontjes, bieten. De courgette kende schoonpa niet maar John heeft die er toch ingezet.

Bleek schoonpa courgette best lekker te vinden. Toen zijn schoonvader niet meer de tuin kon bijhouden is John ook gestopt want in zijn eentje redde hij de tuin van 150 vierkante meter niet.

Disteltuin

Zo'n 10 jaar had John geen tuin. Toen hij met pensioen was en meer tijd had kwam er toch weer een tuin, nu op de Disteltuin. De tuincommissaris stopte ermee en omdat John al TC'er was geweest op de Keurtuin vroeg toenmalig voorzitter Peter Vos of hij niet weer TC'er wilde worden. Samen met zijn mede TC'er heeft hij daar toen het nodige veranderd en structuur aangebracht.

Baaituin

Vervolgens verhuisde John naar de Baaituin. En ja hoor ook daar werd hij weer TC'er. Samen met Sylvia vormde hij daar een goed team. Het is belangrijk dat je elkaar goed op de hoogte houdt en regelmatig bijpraat. Vervolgens werd hij complexcoördinator. Dan ben je meer overkoepelend bezig. Als er conflicten zijn dan probeer je die op te lossen, je handhaaft de regels bijvoorbeeld over de maximale bebouwing op de tuin en weet ook beter welke afspraken er met de gemeente zijn. Maar zegt John; TC'er zijn is eigenlijk leuker, dan ben je met alle tuinders op een complex bezig. Als complexcoördinator ben je meer met één tuinder bezig waar iets mee is.

Voorzitter

John was al vice voorzitter in het bestuur en toen Steven Verlare ermee stopte als voorzitter nam John het voorzitterschap over. Dat is nu zo'n twee jaar geleden. Hij ziet het als zijn taak om de procedures te bewaken en zich niet inhoudelijk met de discussies te bemoeien. Hij leidt de vergaderingen en zorgt ervoor dat ze bij de agenda blijven. In principe stemt hij niet mee tenzij de stemmen staken, dan geeft hij de doorslag. Elke maand zijn er twee vergaderingen, één met het bestuur en één met de TC'ers. Die vergaderingen moeten worden voorbereid. Verder leest hij alle emails zodat hij goed op de hoogte is van wat er speelt. Alles bij elkaar kost het toch wel een dag per week. Ontwikkelingen voor de komende tijd is het initiatief om meer te doen voor tuinders die niet meer een hele tuin kunnen bijhouden. Het huurcontract met de gemeente loopt af in 2027 en is er iemand bezig met het opzetten van een volkstuin in Almere Poort. En verder draait de vereniging goed. Financieel is de boel gezond en er is een goede sfeer.

Geen tuin...

Vanwege een opspelende knie ging het tuinieren niet meer en heeft hij zijn tuin opgezegd. Maar de vereniging vond hij veel te leuk en daar wilde hij geen afscheid van nemen. Vandaar dat hij toch in het bestuur blijft. Ook gaat hij nog geregeld koffie drinken op de Baaituin en als iemand er teveel courgettes heeft dan weten ze hem te vinden....

Andere hobby's

Naast het werk voor de Flevotuin is er nog tijd voor andere dingen. Zoals de teckel, die regelmatig uitgelaten moet worden. En John speelt graag games zoals Wurm Online, een spel waarbij je huizen kunt bouwen, een stuk grond kunt bewerken, beesten kunt houden. Dus zo is hij virtueel toch een beetje bezig met tuinieren. Via het spel komt je met andere spelers die uit de hele wereld komen in contact omdat je elkaar ook dingen binnen het spel kunt verkopen. Een ander favoriet spel is Palia waarbij je opdrachten uitvoert.

2027

Of hij voor een tweede termijn in 2027 gaat hangt af van de gezondheid. Voor een eventuele nieuwe voorzitter heeft hij het volgende advies; het voorzitter zijn is niet zo'n zwaar "beroep". Je hoeft er niet voor gestudeerd te hebben. Het is vooral bezig zijn met de mensen. Denk niet te snel dat je het niet kunt en je staat er niet allen voor want je hebt je mede bestuursleden. En John is natuurlijk altijd bereid om een nieuwe voorzitter te helpen en te steunen.

Yacon

Door Ingrid Nordt—Vaarttuin

Al een aantal jaren telen we yacon op onze tuin. Het begon met een enkele plant maar inmiddels zetten we er elk voorjaar minstens acht of negen in de grond. Waarmee we genoeg hebben voor de hele winter. Het is een hele makkelijke plant, snelle groeier maar heeft wel warmte en licht nodig. Bij een warme zomer is de oogst beter. Na de eerste nachtvorst hoef je pas te oogsten. Dus als alle drukte van het seizoen eigenlijk al voorbij is kun je op je gemak de yacon uitgraven. Een leuke herfstklus dus.

Het zijn de knollen in de grond die je kunt eten maar het schijnt dat ook de stengels eetbaar zijn en van het blad kan thee gemaakt worden of je kunt het eten als spinazie. Dat laatste heb ik nog niet geprobeerd dus of het ook lekker is weet ik niet. Maar het is natuurlijk altijd leuk om te weten dat de hele plant te gebruiken is.

Het gewas komt oorspronkelijk uit Zuid Amerika waar de knollen overal te koop zijn. Dit jaar zag ik de knollen voor het eerst ook hier in Nederland in een winkel liggen.

De plant behoort tot samengesteldbloemigen en bij de wisselteelt kun je ze scharen bij de wortelgewassen.

De yacon wordt echter erg groot. De plant kan wel 2 meter hoog worden en krijgt laat in de zomer gele bloemen die lijken op kleine zonnebloemen. Daar moet je wel rekening mee houden bij de indeling van de tuin. De omringende planten kunnen dus ook minder zonlicht krijgen.

De plant kan pas de grond in als er echt geen nachtvorst meer komt. Tot die tijd kunnen de knollen vorstvrij overwinteren in grote potten met aarde. Zo half januari beginnen de eerste groene blaadjes tevoorschijn te komen. Vanaf dat moment geef ik af en toe een beetje water maar niet teveel. Als ze eenmaal in de grond staan heb je er eigenlijk geen omkijken meer naar. Alleen met harde wind kunnen de lange stelen gaan hangen, maar met een touw eromheen staat alles al snel weer rechtop.

Na de eerste nachtvorst is het tijd om te oogsten. De bladeren en stengels zijn dan bruin geworden. Eerder oogsten heeft geen zin want yacon vormt de knollen pas ergens in september. De knollen zijn nogal breekbaar dus oogst wel voorzichtig!

Als je oogst kun je de consumptieknollen goed onderscheiden van de broedknolletjes. De consumptieknollen zijn groter en hebben een donkere buitenkant. De broedknolletjes zijn veel kleiner (niet groter dan een pingpongbal), hebben een paarsige heldere kleur met lichte vlekken en zitten dicht op elkaar gedrukt.

Die broedknollen zijn het begin van de nieuwe planten voor volgend jaar. Als je de consumptieknollen eraf hebt gehaald kun je de broedknollen in een grote pot met grond zetten en vorstvrij wegzetten. Natuurlijk zijn alle stengels dan al verwijderd.

De knollen van de yacon worden zoeter naarmate ze langer liggen. Ze worden dan ook rimpeliger maar de smaak wordt alleen maar beter. Meteen na het oogsten gebruik ik een deel van de knollen om in te leggen in azijn met kruiden. Dan zijn ze nog lekker knapperig en heb je de hele winter plezier van zoetzure yacon bij de maaltijd of door de salade.

Let wel op bij het schoonmaken. De knollen worden direct groen/blauw als ze geschild zijn. Om dat te voorkomen kun je ze even in water met citroensap leggen tot gebruik. De rest van de knollen bewaar ik en doe ik vaak in de oven met een klein beetje olie erover, soms in combinatie met andere groente. Als de yacon goed zoet is kan de buitenkant zelfs een beetje karamelliseren.

Voor mensen met diabetes schijnt yacon erg goed te zijn omdat ze wel heel zoet worden maar geen invloed hebben op de bloedsuikerspiegel. De inuline in yacon zorgt voor een zoete smaak maar wordt niet zoals normale suikers, opgenomen in het lichaam. Het is dus ook een caloriearme groente.

Inleggen van yacon

Ingrediënten:

- ☛ Suiker, (appel)azijn, water in een verhouding van: 1:2:3
- ☛ Kruiden naar keuze bijvoorbeeld: mosterdzaad, roze peperbes, laurier, kurkuma, dille, tijm .....

Vul de helft van de pot met groente en vul aan met het azijnmengsel. Het duurt ongeveer 2 weken voordat alle smaken goed gemengd zijn. Voor het azijnmengsel kun je elke azijn gebruiken die je lekker vindt.

Bomen Keurtuin

Door Marianne Ponstein —Vaartuin

Afgelopen zaterdagochtend 14 maart ging een klein clubje enthousiaste tuinders de mannen van het Houthakkers Gilde helpen bij hun klus om de bomen tussen de tennisvereniging en de Keurtuinen weg te halen. De afgezaagde takken moesten verslept worden naar de hakselaar. De in stukken gezaagde boomstammen moesten ingeladen en afgevoerd worden. Helaas ging de hakselaar na een uurtje kapot. Maar met vereende krachten werd het apparaat weer gemaakt.

En uiteraard was er ook tijd om samen even gezellig een lekker kopje koffie te drinken bij de tennisvereniging!

In gesprek met David Kievit op De Kruidentuin

Een moestuincomplex gaat niet altijd over rozen. Soms zijn er tegenslagen en die komen dan ook nog vaak tegelijk. De Kruidentuin had een aantal jaren geleden deze pech. Een paar enthousiaste tuinders maakten samen met het bestuur een plan. De tuinders gingen er achter staan en zo kwam de omslag. De positiviteit en energie kwamen terug. Het bouwen kon beginnen. Ook het letterlijk bouwen en daarover spreek ik David Kievit, TC'er en meer dan dat.

Je bent bezig met mooie projecten?

"Klopt en niet alleen ik. Harry en ik zijn TC'er en wij hebben nemen meestal het initiatief, maar altijd met input en hulp van veel andere tuinders. Onder andere Jan-Erik. We zijn vandaag met z'n drietjes aan het werk."

Vertel eens, met welk projecten zijn jullie bezig op De Kruidentuin?

"Ik hecht eraan om eerst te vertellen waar we vandaan komen. Dan begrijp je het beter. "

Oké, ik ga te snel. Dan stap voor stap.

"Het waren roerige tijden een paar jaar geleden op De Kruidentuin. Echt nare situaties, met tuinders die niet goed zorgden voor hun tuin en de sfeer verpesten. Dat slechte tij hebben we kunnen keren. Dit had effect op alle tuinders en zo klommen we langzaam uit het dal en werd de sfeer beter en kwam het plezier terug."

Een goede sfeer is een goede voedingsbodem voor creatieve ideeën, vermoed ik?

"Dat is zeker waar. We zijn met veel bezig. In de blokhut schenken mijn vrouw Kim en ik elke woensdagochtend koffie. Eerst kwamen een paar tuinders en oud-tuinders binnenlopen. Langzaam werd de groep groter. Nu is het vaste prik voor een grote groep. De blokhut zit op woensdagochtend vol."

Wat is de kracht van het koffiemoment?

"De vaste dag, het vaste tijdstip en doorgaan met de activiteit. Mensen rekenen er nu op en de onderlinge band wordt sterker. Het is zo mooi dat iedereen zijn of haar eigen verhaal heeft. De een rouwt om het verlies van een dierbare, het koffiemoment zorgt voor even afleiding, een ander zit veel alleen en komt hierdoor onder de mensen, weer een ander gebruikt het moment om zijn kennis over moestuinieren uit te dragen, weer een ander waait af en toe aan en brengt dan altijd iets lekkers mee. Iedereen wordt gerespecteerd en heeft z'n eigen plekje in de groep en een vaste plek aan tafel."

De blokhut heeft een serre. Hebben jullie die zelf gebouwd?

"De serre bouwden we vorig jaar. De grote hoekbank bekostigden de tuinders met elkaar. De overkapping en het glas is het resultaat van NL Doet*. Ik kon bij mijn werk een project indienen. Het is goedgekeurd, omdat het een ontmoetingsplek is en dus een sociale functie heeft. Ook voor het materiaal was budget vanuit mijn werkgever."

*NL Doet is een jaarlijkse grote vrijwilligersactie van het Oranje Fonds. Veel bedrijven en organisaties stellen hun personeel een dag in de gelegenheid om mee te doen. Ze realiseren dan een project met maatschappelijke impact.

Hebben jullie meer plannen?

“Naast de blokhut komt een groeikas.”

Een groeikas?

“Het wordt een kas waar tuinders planten in kunnen voortrekken. Niet iedereen heeft op de tuin een kas of thuis de ruimte. We doen dit weer grotendeels met NL Doet. Ik heb al zestien collega's die komen helpen, omdat het vorig jaar zo gezellig was.”

Jullie gaan ook iets speciaal voor oudere tuinders en mindervalide tuinders maken, toch?

“kijk, hier hebben we een grasveld, waar niet veel gebeurt. Het is een prachtige plek, heel centraal op het complex. We zijn al een tijdje bezig met het smeden van het plan. We willen iets voor oudere tuinders doen. Harry en ik hebben slapeloze nachten gehad, als we uiteindelijk moesten concluderen dat een tuinder de tuin echt niet meer aankon. Je onttrekt iemand dan zoveel. Ik vind dat we deze mensen erbij moeten houden. Respect voor ouderen, vind ik heel belangrijk. Hen aan de kant zetten is niet wat ik wil.”

Wat is concreet het plan?

“Op het grasveld komen acht moestuinbakken van 75 cm hoog, voor in totaal zestien tuinders. Mensen die slecht ter been zijn, kunnen er makkelijk bij en het formaat is overzichtelijk. Ze gaan gewoon betalen per m2, net als alle leden. Het middenpad is ruim genoeg voor een scootmobiel en de ruimten tussen de bakken ook. De bakken worden van kunststof en zonder bodem. Anders komen ze met de flinke buien van tegenwoordig vol water te staan. De paden maken we van een dikke aangetrilde laag schelpen, zodat het goed te berijden en belopen is en het water weg kan.”

Wanneer gaan jullie beginnen met de moestuinbakken?

“Het bestuur is enthousiast, maar de leden gaan erover. 31 maart staat het op de agenda van de Algemene Ledenvergadering. Als we een 'go' krijgen van de leden, beginnen we meteen. Het bestuur stelt voor om een pilot op De Kruidentuin te starten. Andere complexen kunnen aan de slag met het idee, als de pilot slaagt. Wij hebben alles al uitgezocht en stellen dat natuurlijk beschikbaar. Ik ga uit van het positieve. Het geeft mij een goed gevoel als ouderen zo lang mogelijk kunnen genieten van een moestuintje en alle gezelligheid er omheen. Dan zijn we volgens mij als vereniging goed bezig. Tuinieren en meer!

In de Algemene Ledenvergadering van 31 maart 2026, is het project moestuinbakken voor ouderen en mindervaliden door de leden omarmd. De pilot op De Kruidentuin kan van start. Na evaluatie wordt bekeken of moestuinbakken op de andere complexen gerealiseerd kunnen worden, mits daar behoefte aan is.

Groenten, fruit en landbouw zijn al eeuwenlang een bron van inspiratie voor kunstenaars. In schilderijen zien we manden vol oogst, velden met gewassen of eenvoudige stillelevens met bijvoorbeeld uien, kolen of appels. Wat uit de tuin of van het land komt, blijkt vaak verrassend mooi om naar te kijken.

In een aantal artikelen bekijken we kunstwerken waarin de moestuin en de oogst een rol spelen. We kijken niet alleen naar wat er op het schilderij staat, maar ook naar het verhaal erachter. Zo ontdek je dat de wereld van kunst en de wereld van de moestuin dichter bij elkaar liggen dan je misschien denkt.

Giuseppe Arcimboldo was een Italiaanse schilder uit de zestiende eeuw die beroemd werd door zijn bijzondere portretten. Op het eerste gezicht lijken het gewone gezichten, maar als je beter kijkt zie je dat ze zijn samengesteld uit groenten, fruit, bloemen, vissen of andere natuurlijke voorwerpen. Een neus kan bijvoorbeeld een peer zijn, wangen bestaan uit appels en de baard uit bladeren of graankorrels.

Zijn schilderijen zijn speels en inventief, maar laten ook zien hoe sterk mensen al eeuwenlang gefascineerd zijn door de vormen en kleuren van planten en oogstproducten. Voor liefhebbers van de moestuin zijn zijn werken extra leuk: je ontdekt er steeds weer nieuwe groenten en vruchten in terug.

Een bekend voorbeeld is zijn schilderij **Vertumnus**, gemaakt rond 1590, een portret dat volledig is opgebouwd uit vruchten, groenten en bloemen. Arcimboldo maakte dit werk als eerbetoon aan keizer **Rudolf II**, aan wiens hof hij werkte. Het toont keizer Rudolf II van het Heilige Roomse Rijk als de Romeinse god van seizoenen en transformatie, opgebouwd uit een zorgvuldige assemblage van fruit, groenten, bloemen en planten. De overvloed aan producten moest de rijkdom en vruchtbaarheid van het rijk symboliseren. Het werk is een iconisch voorbeeld van Arcimboldo's fantasierijke portretstijl.

Medium: Olieverf op paneel
Afmetingen: Ca. 70 × 57 cm
Locatie: Skoklosters slott (60 km ten NO van Stockholm, Zweden)

Het portret bestaat uit zorgvuldig gerangschikte natuurlijke elementen die overeenkomen met gelaatstrekken: appels vormen wangen, erwten de lippen, en druiventrossen het haar. Arcimboldo's precieze weergave en humoristische compositie maken het werk tot een meesterstuk van de late

renaissance, waarin wetenschap, symboliek en verbeelding samenkomen.

Vertumnus geldt als een hoogtepunt in Arcimboldo's oeuvre en een zeldzaam voorbeeld van maniërisme dat portret en allegorie combineert. Het werk symboliseert de harmonie tussen mens en natuur en beïnvloedde latere kunstenaars, waaronder surrealisten zoals Salvador Dalí en René Magritte, die eveneens speelden met illusie en meta-morfose.

'Groenten in een schaal' of 'De Tuinman'

'Winter'

'Zomer'

1. *Waarin de buurman een rat leert zwemmen, ik ontdek waarmee mijn voorganger zijn tuin bemestte en je begrijpt waarom ik na twintig jaar nog steeds zo blij ben met mijn tuintje!*

'Job! Ik heb een cadeautje voor je!'

Nog voor ik het krakkemikkige, groen uitgeslagen hekje van mijn moestuin helemaal heb opengetrokken, schalt de stem van mijn buurman over het complex. Ik sjouw twee boodschappentassen vol huiselijke afdankertjes mee – spullen die thuis echt nergens meer passen, maar in mijn blokhut wonderlijk genoeg altijd nog een plekje vinden. De moestuin is niet alleen een vindplaats voor groenten, bloemen en fruit, maar ook voor afgedankte huisraad.

Ik loop naar mijn buurman. In zijn handen een metalen kooitje. Binnenin zit een forse rat, nerveus piepend langs de tralies van zijn gevangenis. Zijn snorharen trillen, zijn kraalogen schieten heen en weer. Hij weet nog niet dat er over een paar minuten een regenton op hem wacht waarin hij zijn zwemkunsten moet vertonen. De Vaartuin is prachtig, maar zachtzinnig gaat het er, tenminste als je een rat bent, niet aan toe.

Terwijl mijn buurman zijn overwinning viert, en ik vriendelijk bedank voor dit cadeautje, denk ik terug aan hoe ik hier twintig jaar geleden triomfantelijk het hek opende. Via medetuinier Toon mocht ik deze tuin overnemen van ouwe Kees. Een eer, werd me verteld. Kees was een pionier van dit complex, een man die de grond had getemd toen hier nog vooral wind en klei heersten. Zijn grond zou goud waard zijn, luchtig en vruchtbaar, zo ging het verhaal.

Ik viel als een blok voor de ligging: rustig in de hoek, dicht bij de parkeerplaats en op een steenworp van de waterpomp. Praktisch én idyllisch. Ik kreeg een beverige handdruk en een beduimd moestuinhandboek als afscheid van Kees. Het avontuur kon beginnen.

Dat de grond vruchtbaar was, bleek waar. Maar dat kwam niet alleen door noeste arbeid.

Toen ik voor het eerst op mijn tuin aan het werk ging, kwam ik tot een bijzondere ontdekking. Deuren, kozijnen, ijzeren pijpen, glasplaten. Een halve bouwmarkt lag in de grond begraven. Familie en vrienden werden opgetrommeld alsof we een archeologische opgraving startten. We vulden drie containers met ouwe troep en puin. En nog steeds, twintig jaar later, spit ik soms iets op waarvan ik denk: Kees, wat heb je hier nou weer verstopt?

Onder de pruimenboom ontdekte ik zijn vaste zitplaats. Daar, precies daar, kwamen bij elke graafbeweging roestige halve literblikken goedkoop supermarkt-bier tevoorschijn. En verbleekte, blauwzwarte verpakkingen van Zwarte Van Nelle shag. Het was alsof hij zijn eigen tijdcapsule had aangelegd, laagje voor laagje. Oudere tuinders, sommigen inmiddels overleden, fluissterden zelfs dat Kees een eigen poephok had op zijn tuintje. Hij leefde hier dag en nacht. Ik heb besloten niet alles te willen weten.

Maar eerlijk is eerlijk: de grond is fantastisch en zeer vruchtbaar. Inmiddels vrij van kozijnen, glas en bierblikjes – grotendeels dan.

"Twintig jaar? Hoe hou je dat vol?" vragen mensen wel eens.

Nou, met bloed, zweet en tranen. Met heermoes die je achtervolgt als een hardnekkige schuldeiser. Met zevenblad dat zich vermenigvuldigt zodra je even een slok water. Met kilo's kleverige naaktslakken die 's nachts feestvieren op je sla. Met wespensteken die je vinger zo doen opzwellen dat je trouwring bijna doorgeknipt moet worden.

En ja, letterlijk met bloed. Ik heb mijn hoofd gestoten in het kippenhok, aan de dakrand van de blokhut en – dieptepunt – ben twee jaar geleden van datzelfde dak gevallen. Twee meter naar beneden, van een wiebelig keukentrapje. Drie breuken: schedel, onderkaak, jukbeen. Een paarsblauw gezicht als een rijpe aubergine als trofee. Sindsdien ligt er in mijn blokhut een EHBO-kist klaar om in geval van nood snel te kunnen handelen.

Maar twintig jaar moestuin is vooral dit: ontspanning, overvloed, plezier.

Fantastische oogsten die volop inspireren en uitdagen tot gezonde, lekkere, feestelijke gerechten. Kilo's tomaten, snijbonen, aardappels, kolen in vele soorten en maten. Pepers die je eerst vanuit de kas, en later, verwerkt tot sambal of hete saus, warm toelachen vanuit hun glazen weckpotjes. Appels en peren die naar nazomer smaken. Dagelijks verse eieren en tevreden tokkende kippen. Bosjes bloemen die in huis het seizoen markeren. Koninklijk oranje pompoenen bij de voordeur rond Sint-Maarten en Halloween. Krakend verse boerenkool in de winter. En een altijd gevulde vriezer met sauzen, pesto, appelmoes, rabarber.....

En die tuin... die is sportschool, therapie, speelplaats. Hier maakten onze kinderen kampvuurtjes, klommen ze in bomen en leerden ze rijden in een oude auto. Hier maak ik mijn hoofd leeg na een week werken. Hier ruik ik aarde in plaats van deadlines.

Terwijl mijn buurman de deksel van zijn regenton optilt en de rat zijn noodlot tegemoet gaat, kijk ik om me heen. De zon zakt achter de pruimenboom – boven Kees' voormalige bierarchief.

Mijn moestuin. Zoveel te doen, zoveel te beleven. Ik zou het geen dag willen missen.

De Kruidentuin maart 2026

Door Ellen van Capelleveen - Kruidentuin

Ook in het afgelopen half jaar heeft bij ons op het tuincomplex de tijd zeker niet stilgestaan, terugkijkend valt er ook nu weer veel te delen. Dus wederom een nieuwe update van onze Kruidentuin belevenissen, weer veel leesplezier gewenst.

Tuinders:

Tussen 1 augustus 2025 en 28 februari 2026 zijn er 5 hoofdtuinders gestopt. Daardoor hebben we ook 5 nieuwe hoofdtuinders blij gemaakt met een tuin, zij zijn super enthousiast aan de slag gegaan! En de belangstelling voor ons complex is groot, er is momenteel (maart 2026) een wachtlijst van 10 personen.

Twee nieuwe projecten kruidentuin:

1e project is het realiseren van een kas, deze komt aan het huidige praathuis met overkapping.

2e project is het realiseren van seniorentuintjes, staat op de agenda van de algemene ledenvergadering van 31 maart 2026, ter goedkeuring. Onze Tc-ers David, Harry en Steven hebben veel tijd en energie gestoken in deze twee nieuwe projecten, hulde hiervoor! De twee artist impressies zijn door Harry en David gemaakt.

Het realiseren van een kas

Het eerste project, wordt al op korte termijn gerealiseerd. Net als vorig jaar heeft de firma van Dorp, de werkgever van onze TC-er David, onze tuin weer verblijd met hun sponsoring. Voorafgaand aan de 14e maart, hebben Harry en David de oude overkapping afgebroken en hebben ze diverse zaterdagen keihard gewerkt om het frame te bouwen. Op 14 maart, NL Doet Dag, was er weer een ploeg collega's van David om een deel van het project te realiseren. De rest van de werkzaamheden zal tijdens de eerste tuindienst verder worden opgepakt en waarschijnlijk ook in de weekenden daarna.

Het realiseren van seniorentuintjes

Het tweede project. De TC van de Kruidentuin heeft het initiatief genomen om voor de oudere tuinders en mindervalide tuinders een plek in te richten om hen de mogelijkheid te geven om op kleine schaal te blijven tuinieren. De informatiebijeenkomst voor tuinders van de Kruidentuin van 12 februari jl. was goed bezocht en het plan is met veel enthousiasme ontvangen. Het bestuur is positief gestemd over deze ontwikkeling en heeft toestemming gegeven om het grote grasveld seniorentuintjes te maken wat inhoudt dat het gras gedeeltelijk verdwijnt en hiervoor komen verhoogde bakken terug waar op hoogte getuinerd kan worden. Bij goedkeuring tijdens de algemene ledenvergadering van 31 maart jl. zal dit project later dit jaar volgen.

Sneeuw:

In januari werd Nederland verrast met een aantal dagen sneeuw. Ook in Almere viel er de nodige centimeters. Ons gehele tuincomplex was ook bedekt met een mooie witte laag sneeuw.

Tuindiensten:

Altijd gezellig en nuttig. Naast het onderhoud aan de paden, het snoeien van de struiken en het maaien van het gras is er veel ander werk verzet. Onder andere het opruimen van de gereedschapscontainers. Buiten de tuindiensten om onderhoudt een van de tuinders, Nico, alle pompen op het complex en een andere tuinder, Germain, maait vaak het grasveld rond de boomgaard. De laatste tuindienst van 2025 is vrolijk afgesloten met broodjes kroket en een drankje. Top geregeld Kim en David!

TC-ers en vooruitgang:

David, Harry en Steven hebben als TC-ers ook de afgelopen periode weer vele initiatieven genomen, zie ook de twee nieuwe projecten. Ja, nog steeds bruist het van de ideeën.

1000 liter containers:

Harry en David hebben voor 35 tuinders, tegen een kleine vergoeding, een 1000 liter watertank geregeld. Zij hebben deze containers opgehaald, naar de tuin gereden en zelfs op alle tuinen gezet. Wat een service!

Bloembakken bij de ingang:

Elk jaar leeft Harry zich uit op de bloembakken bij de ingang van ons complex en rond de blokhut. Hij zaait, verspeend, vertroeteld en plant diverse malen per jaar eenjarige bloeiende planten in grote bakken, die vastgemaakt zijn aan de hekken rond de ingang. En zelfs als er harde wind en/of veel regen voorspeld wordt, zet hij deze bakken ter bescherming onder de overkapping. In september jl. heeft hij de bakken met wintervioelen neergezet, weer maanden bloemenpracht.

Feesten:

Ja, hoor, de Kruidentuinfeesten hebben weer plaats gevonden! Op 20 september jl. de jaarlijkse BBQ, de opkomst was enorm, we waren met 58 personen. Het was super gezellig en velen hadden ook nog lekkere hapjes, desserts en andere lekkernijen meegenomen. Dank voor de organisatie van Harry, David, Kim en de BBQ skills van Tarkan en Hang.

Op 11 januari jl. was de nieuwjaarsborrel, we hebben geproost op onze gezondheid en op het nieuwe (tuin) jaar. Er was weer een grote opkomst, we zaten in een grote kring in de blokhut. Er werd druk bij gekletst onder het genot van een hapje en een drankje, verzorgd door Kim en ondergetekende.

En natuurlijk zal er wel weer een volgend "officieel" feest gepland worden, dus wordt vervolgd.

Plantjes ruilbeurs:

Door het grote succes van de plantjesruilbeurs vorig jaar mei, georganiseerd door Kitty en Annemiek, wordt hier vervolgd aan gegeven, zo hebben de TC-ers besloten. Er zullen waarschijnlijk 2 ruilbeurzen georganiseerd worden: eentje in april en eentje in mei.

Woensdagochtend koffiedrinken:

Naast de vroege vogels, die het vaste koffieclubje vormen, schuiven er regelmatig ook andere medetuinders aan. Altijd gezellig en altijd leerzaam, deze sociale wekelijkse bijeenkomst. Sinds we de tuinbanken hebben zitten we nog comfortabeler en gezelliger. En TC-er David heeft via zijn werk een mooie ovale tafel geregeld voor in de blokhut, waar we met z'n allen gezellig omheen kunnen zitten. Kim en David hebben de koffiedrinkers verrast door op 24 december te trakteren op kerstbrood en op 31 december hadden ze oliebolletjes voor iedereen. Super fijn Kim en David, dat jullie dat toch elke week weer voor iedereen regelen.

Wat valt er nog meer over de Kruidentuin te vertellen?

Veilig voor alles, dat geldt ook voor ons tuincomplex. Op 4 september jl. hebben Rita en Peter de **reanimatie cursus** gegeven. De opkomst was groot, er zijn 10 tuinders met vlag en wimpel voor hun diploma geslaagd. Tevens staat bij de ingang van de blokhut de straatnaam vermeld, indien er een hulpdienst gebeld dient te worden.

Hulpactie

Een groot aantal medetuinders hebben een tuinder die eind 2025 gestopt is, geholpen om zijn tuin verhuur-klaar te maken. O.a. de fruitstruiken zijn gesnoeid, het onkruid is verwijderd, kweektafels en ander hout meubilair is afgevoerd. Vele handen maakten licht werk. En het tuinhuis is door de nieuwe tuinder overgenomen. Beide tuinders zijn blij met deze actie.

Planten Toppers

door: Saskia Nordt—Vaartuin

Top 10: Er bestaat een Top 10 van de lastigste planten in de tuin, maar ook van de mooiste zichzelf uitzaaiende planten. In elke tuinkrant zullen wij deze planten in het zonnetje zetten en er iets over vertellen. In 2022 zijn we begonnen met de nrs 10 (Weegbree en Margriet) en nrs 9 (Kweek en Grote Klaproos). In 2023 een leuk stukje over nrs 8 (Paardenbloem en Spoorbloem) en nrs 7 (Kaal Knopkruid en Grote Leeuwenbek). In 2024 begonnen we met nrs 6, maar dan alleen de lastigste plant in de tuin, Heermoes. Hierover was namelijk erg veel te vertellen. In de najaarskrant van 2024 was de Zonnebloem aan de beurt. In 2025 stonden de nrs 5 (Slaapmutsje en Zevenblad) en in de najaarskrant van 2025 ging het over nrs 4, Vingerhoedskruid en Alsemabmrosi. Deze keer de nrs 3.

De nr. 3 van de **mooiste** tuinplanten:

Klokje *Campanula*

Andere naam is 'prachtklokje'

Hoogte: 30 tot 80 centimeter

Bloeitijd: juni tot september

Kleuren: witte, roze, paarse of blauwe bloemen

Standplaats: zon, halfschaduw

Voorkomen: in bosranden en tuinen. Vaak op een warme plek tussen stenen en tegels te vinden. Klokje is goed verplaatsbaar.

Levenscyclus: meerjarig

Leuk om te weten: Rapunzel (uit het sprookje) is vernoemd naar de *Campanula rapunculus* (rapunzelklokje). De bloemen trekken veel hommels, bijen, vlinders, zweefvliegen en kevers aan. De hele plant is eetbaar. De bloemen en bladeren zijn lekker in een salade. De mooie bloemen zijn zoet van smaak en doen het goed als garnering.

Let op: slakken zijn dol op het klokje.

Bron: etsy.com

De nr. 3 van de **hinderlijkste** tuinplanten:

Zuring *Rumex*

Hoogte: 30 tot 150 centimeter

Bloeitijd: juni, juli, augustus

Standplaats: zonnige, open plaats, vochtige, (matig) voedselrijke grond

Voorkomen: bijna overal. Grasland, weides, akkers, bermen, greppels, oevers, braakliggend terrein en ook in de moestuin..

Levenscyclus: meerjarig

Leuk om te weten: 1 plantje maakt wel 7000 kleine zaadjes die wel 50 jaar kiemkrachtig blijven. Wil je de zuring uit je tuin verwijderen, dan zijn daar speciale zuringstekers voor te koop.

Veldzuring: meest voorkomend in Nederland. Verwijst naar de graslanden waar het voornamelijk groeit.

Spinaziezuring: vanwege gebruik van de bladeren als vervanger voor spinazie. Let op: niet te veel van eten!

Roodzuring: vanwege de rode kleur als de zuring in bloei staat op de graslanden.

Bloedzuring: bekend om de rode nerven

Schapenzuring: wordt zo genoemd omdat het groeit op weilanden waar daarvoor schapen grasden.

Zuring bevat tanine en oxaalzuur wat bij inname van grote hoeveelheden schadelijk is voor mens en dier. Schapen eten het wel, maar met mate; paarden beginnen er niet aan. Zuring wordt tegenwoordig aangezien als hardnekkig onkruid maar vroeger werd het kruid gebruikt als keukenkruid maar voor de geneeskraft. Zuring is eetbaar maar eet niet te veel. Een paar blaadjes in je salade geeft het een ietwat zure smaak.

Bron: etsy.com

Zaterdagmiddag 7 maart kwam Tammo Katuin op de Vaarttuin een lezing geven over gewasbescherming. Hij is voorzitter van de NPV, de Noordelijke Pomologische Vereniging.

Pomologie is de leer van het fruit en de fruitsoorten, vruchtenkunde.

Deze wetenschap is ontstaan rond 1700 in Frankrijk en Duitsland en bestond toen nog alleen uit het beschrijven en systematisch indelen van soorten en variëteiten in fruit. Later kwam daar de leer van het cultiveren en veredelen van de diverse soorten bij. In de Pomologie houdt men zich tegenwoordig bovendien bezig met het behoud van bedreigde soorten en rassen.

Afijn, interessant, want op onze tuinen hebben we allemaal wel een paar fruitboompjes staan, en kennen we de lol van 'eigen-fruit-geteeld-zonder- bestrijdingsmiddelen'. Veel lekkerder!

Maar we kennen ook de bedreigingen van insecten, virussen en schimmels, én de opdracht hier op ons complex om alles onder de 2,5 meter te houden en dus kennen we ook het gebrek aan kennis over dit soort zaken. Zoals Toon zei aan het begin van de middag: "we doen maar wat", maar dan in zulk sappig Amsterdams dat Tammo het niet begreep.

Hoe fijn zou het dan zijn als iemand dat eens komt uitleggen allemaal. Als perenliefhebber en als betrokkene bij de NPV heeft Tammo Katuin goede kaarten, dus hingen wij vol verwachting aan zijn lippen die middag.

Tammo liet aan ons de keus waar we zouden starten in dit enorm uitgebreide thema: we kozen de geschiedenis.

Zo leerden we dat de allereerste vruchten duizenden jaren geleden meestal keihard waren. Maar dat er ook iets zachtere waren en dat het in ons voordeel was vergeleken met andere dieren, dat wij konden onthouden waar die eetbare vruchten stonden. Dat beren dat trouwens ook konden en vast ook nog wel meer dieren denk ik.

In elk geval ontdekte de mens, die vruchtboomtakken door elkaar vlocht om dichte hagen te krijgen, dat die takken aan elkaar vast konden groeien. Die ontdekking heeft ertoe geleid dat we nu kunnen enten. Heel handig, want dan kun je een tak van een lekkere appel- of perenboom laten vastgroeien op een onderstam met andere gewenste eigenschappen. Van beide bomen het goede, ideaal.

Als je pitten zaait komt er namelijk best wel een boompje uit, maar je weet alleen nooit of het ook lekker fruit geeft. De ontwikkeling in de fruitteelt is op deze manier hard gegaan. Steeds 'betere' rassen zijn ontwikkeld voor grotere oogsten en betaalbaar lekker fruit voor iedereen.

Keerzijde is wel dat dat ten koste is gegaan van de oude rassen, die weliswaar minder fruit geven, maar sterkere genen hebben en bomen kunnen voortbrengen van wel honderd jaar. Vanwege die genen is het goed dat die rassen behouden blijven.

Vanzelf kwam het die middag ook nog op het bestrijden van plagen en schimmels. Gelukkig zijn we er inmiddels wel van overtuigd geraakt dat spuiten met gif geen goed idee is. Maar hoe zorgen we dan dat het met de luizen, schurft en fruitmot niet uit de hand loopt? Alweer de geschiedenis, kijk naar de Middeleeuwen, toen er geen chemische middelen bestonden om mee te spuiten, en zie dat we daar een voorbeeld aan kunnen nemen. Het was toen natuurlijk de ecologische aanpak: liever ziekte voorkomen door een gezonde omgeving te creëren, en als er toch genezen moet worden, dan met natuurlijke middelen en methoden. Hieronder meer of minder bekende tips die ter tafel kwamen.

Achterzijde van boek 'Pomologia' door Johann Hermann Knoop
oorspronkelijke uitgave 1758, bron: bol.com

Het was een leuke middag. Leuk omdat het onderwerp ons interesseert natuurlijk, maar ook omdat er een informele sfeer hing. Een vraag, een antwoord en weer een vraag en vervolgens is het laatste er niet over gezegd. En dat is mooi, want wandelend over ons complex, moet er toch langs het tuinpad en bij de heg nog wat te babbelen over blijven nietwaar?

De tips:

- * **Hygiëne:** afgevallen aangetast blad en fruit opruimen en verbranden, bij het restafval doen of voeren aan varkens of kippen. Vroeger werden boomgaarden begraaasd door vee om die reden.
- * **Snoeien:** om de boom vitaal te houden en om de kroon luchtig te houden zodat het blad vlot opdroogt en schimmels minder kans maken.
- * **Versterken** van het blad door met brandnetelgier te sproeien.
- * Oude schorsdelen van de **stam afborstelen** zodat er minder schuilplaatsen voor larven van de fruitmot zijn.
- * **Vangbanden** rond de stam aanleggen van lappen jute en stro. Larven van de fruitmot kruipen daarin. Zo kun je ze eenvoudig vangen.
- * **Natuurlijke vijanden** van luizen aantrekken door potjes met stro op te hangen voor oorwurmen en lieveheersbeestjes. Die eten luizen.
- * Tegen luizen: sproeien met **aftreksels van sterk ruikende kruiden** als knoflook en lavendel.
- * Sproeien met **reinigende mengsels** op basis van plantaardig vet/olie en as (kaliumzeep). Dat is ongeveer groene zeep. Je kunt ook zeep maken van klimop.

Roosje vouwen

door: Saskia Nordt—Vaarttuin

1. Vouw servet dubbel

2. Vouw het servet in stroken

3. Rol dit losjes op

4. maak de onderkant van de bloem

vast met een draadje wol en maak een strikje.

Bron: Google internet. Pinterest, ons haarlemsehuisje, Tutkit.com etc.

Lotusbakje vouwen

door: Saskia Nordt—Vaarttuin

1. Vouw het servet helemaal open

2. Vouw dan de 4 punten naar binnen

3. Vouw weer de 4 punten naar binnen

4. Leg het op z'n kop en vouw weer de vier punten naar binnen

5. Houd alle punten in het midden op elkaar vast en pak één hoekpunt van onder en trek die omhoog, als een kommetje om de andere punt heen

6. Doe die met alle vier de punten

7. Het bloembakje is nu klaar, je kunt het vullen met bijvoorbeeld een cupcake of chocolade paaseitjes of het roosje gevouwen van servet.

Bron: Google internet. Pinterest, ons haarlemsehuisje, Tutkit.com etc.

Recept voor Cupcakes

Ingrediënten:

200 gr boter
200 gr zelfrijzend bakmeel
200 gr suiker
8 gr vanillesuiker (1 zakje)
4 eieren
snufje zout
en cupcakevormpjes.

Bereiding:

- * Oven voorverwarmen op 160 gr Celsius
- * Smelt de boter
- * Doe de zelfrijzend bakmeel, suiker, vanillesuiker en snufje zout in een kom.
- * Voeg de gesmolten boter toe en roer alles goed door elkaar.
- * Voeg aan het eind de eieren toe en goed roeren.
- * Vul de vormpjes met een lepel beslag
- * In de oven voor ongeveer 25 minuten

(advertentie)

KWALITEITS ZADEN VOOR BETAALBARE PRIJZEN

Wij garanderen 100 % garantie op onze
NAK - tuinbouw gekeurde zaden, waardoor u
als kwaliteitbewuste
amateurtuinder zeker kunt zijn
van een goede oogstverwachting.

- *Zeer ruim assortiment groentezaden, waaronder veel professionele kwekersrassen (uiteraard niet ontsmet) in kleinverpakking voor de amateurtuinder.*
- *Volledig assortiment BIOLOGISCH GETEELDE ZADEN, vermeerderd volgens Europese richtlijn EG2029/91, uit biologische teelt afkomstig en veelal onder SKAL-toezicht in handel gebracht*
- *Groot assortiment tuinkruiden, groenbemesters en bloemzaden.*
- *Pootaardappelen, met o.a. de milieuvriendelijke rassen: Escort, Fresco, Sante en Texla. Maar ook de Biologische Dynamische geteelde rassen als Junior, Ditta, Agria, Escort, Sante en Eba.*
- *Ruime sortering biologische gewasbeschermingsmiddelen, met o.a. Anti - insektengas leverbaar ook vanaf de rol in de breedtes 260 cm, 366 cm, 560 cm.*

Levering door geheel Nederland, al vanaf € 13,00
franco thuis. Gezamenlijk inkopen via
volkstuinverenigingen, extra korting
mogelijk, vraag naar informatie:

Onze Witte Zaadprijscourant ligt voor u klaar.

Bel of schrijf:
Van Der Wal Zaadhandel
Postbus 23 7900 AA Hoogeveen
Telefoon 0528 - 264034
E-mail: info@zaadhandelvanderwal.nl
Website: www.zaadhandelvanderwal.nl